

V Bruselu dne **XXX**
[...](2020) **XXX** draft

SDĚLENÍ KOMISE

Oznámení Komise o prosazování pravidel státní podpory vnitrostátními soudy

Návrh oznámení Komise o prosazování pravidel státní podpory vnitrostátními soudy

1. ÚVOD	2
1.1. Systém kontroly státní podpory	3
1.2. Zákaz provádění	4
2. OBECNÉ ZÁSADY PROSAZOVÁNÍ PRAVIDEL STÁTNÍ PODPORY	5
2.1. Zásada loajální spolupráce	5
2.2. Zásady rovnocennosti a efektivity vztahující se na vnitrostátní postupy	5
2.2.1. Aktivní legitimace	6
2.2.2. Soudní příslušnost	7
2.2.3. Zásada překážky věci pravomocně rozsouzené	8
3. ÚLOHA KOMISE	9
3.1. Výlučná pravomoc Komise	9
3.2. Pravomoci Komise prosazovat pravidla státní podpory	10
4. ÚLOHA VNITROSTÁTNÍCH SOUDŮ	11
4.1. Vymezení pravomocí vnitrostátních soudů při uplatňování pravidel státní podpory	11
4.1.1. Následující po rozhodnutí Komise	11
4.1.2. Následná rozhodnutí Komise, kterými se podpora prohlašuje za slučitelnou	12
4.1.3. Následující po rozhodnutí Komise o zahájení řízení	12
4.2. Pravomoci vnitrostátních soudů	13
4.2.1. Posouzení existence podpory	14
4.2.2. Posouzení, zda došlo k porušení zákazu provádění	14
4.2.2.1. Uplatňování podmínek stanovených v nařízení o blokových výjimkách	14
4.2.2.2. Existující podpora	15
4.2.3. Ochrana práv jednotlivců před porušením zákazu provádění	16
4.2.3.1. Pozastavení nebo ukončení provádění opatření	16
4.2.3.2. Navrácení	17
4.2.3.3. Předběžná opatření	18
4.2.3.4. Žaloba o náhradu škody	19
5. SPOLUPRÁCE MEZI KOMISÍ A VNITROSTÁTNÍMI SOUDY	23
5.1. Pomoc Komise vnitrostátním soudům	23
5.1.1. Způsoby spolupráce	24
5.1.1.1. Předávání informací vnitrostátním soudům	24
5.1.1.2. Předávání stanovisek týkajících se uplatňování pravidel státní podpory	25
5.1.1.3. Předkládání vyjádření <i>amicus curiae</i>	27
5.1.2. Jednotné kontaktní místo a zveřejňování stanovisek a vyjádření <i>amicus curiae</i>	28
5.2. Pomoc vnitrostátních soudů Komisi	29
6. DŮSLEDKY NEPROVEDENÍ PRAVIDEL STÁTNÍ PODPORY A ROZHODNUTÍ O STÁTNÍ PODPOŘE	29
6.1. Řízení o protiprávní podpoře před Komisí	30
6.2. Řízení o nesplnění povinnosti	30

1. ÚVOD

- 1) Od roku 2012 provádí Evropská komise program modernizace státní podpory (dále jen „MSP“)¹. V rámci programu MSP přijala Komise balíček právních předpisů, pokynů a oznámení pro posouzení opatření státní podpory. Díky tomuto balíčku mohla Komise zaměřit svou kontrolu *ex ante* na případy s nejrozsáhlejším dopadem na vnitřní trh a zároveň rozvíjet užší spolupráci s členskými státy při prosazování pravidel státní podpory. Za tímto účelem Komise zavedla více možností, jak mohou členské státy poskytovat podporu bez předchozí kontroly ze strany Komise, a to poskytnutím dalších výjimek z povinnosti oznamovat Komisi jakékoli plánované opatření státní podpory. V důsledku toho se částka podpory poskytované na základě blokových výjimek zvýšila². V této souvislosti nabyla úloha vnitrostátních soudů při zajišťování souladu s pravidly státní podpory ještě více na významu.
- 2) V roce 2019 zveřejnila Komise studii o prosazování pravidel státní podpory a o rozhodnutích vnitrostátních soudů o státní podpoře ve 28 členských státech³ (dále jen „studie o prosazování“)⁴. V rámci studie o prosazování bylo přezkoumáno více než 750 vnitrostátních rozsudků ve věcech, které lze rozdělit do dvou kategorií: 1) případy, kdy jsou vnitrostátní soudy zapojeny do vyvozování důsledků neoprávněného uskutečnění podpory („soukromoprávní prosazování“), a 2) případy, kdy jsou vnitrostátní soudy zapojeny do provádění rozhodnutí Komise nařizujících navrácení podpory („veřejnoprávní prosazování“).
- 3) Studie o prosazování odhalila, že v období let 2007–2017 došlo k nárůstu počtu případů státní podpory určených vnitrostátním soudům. Přes tento nárůst přiznaly vnitrostátní soudy prostředky nápravy jen výjimečně a nároky na náhradu škody představují malou menšinu případů. Navíc nejsou široce využívány způsoby spolupráce mezi Komisí a vnitrostátními soudy, které byly zavedeny v roce 2009 Oznámením Komise o prosazování právní úpravy státní podpory vnitrostátními soudy (dále jen „oznámení o prosazování z roku 2009“)⁵ a v roce 2015 nařízením Rady (EU) 2015/1589 (dále jen „procesní nařízení“)⁶.

¹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Modernizace státní podpory (MSP) v EU, COM/2012/0209 final.

² Od roku 2015 se na více než 96 % nových opatření podpory, u nichž byly poprvé vykázány výdaje, vztahovalo obecné nařízení o blokových výjimkách. Viz http://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/index_en.html.

³ Studie o prosazování byla provedena před podpisem Dohody o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii (24. ledna 2020) a před jejím vstupem v platnost (1. února 2020). Veškeré odkazy na členské státy ve studii o prosazování by měly být považovány také za odkazy na Spojené království.

⁴ Viz „Závěrečná studie o prosazování pravidel státní podpory a rozhodnutí o státní podpoře vnitrostátními soudy (COMP/2018/001)“ (Final Study on the enforcement of State aid rules and decisions by national courts), Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2019, dostupné na adrese: <https://state-aid-caselex-accept.mybit.nl/report>.

⁵ Oznámení Komise o prosazování právní úpravy státní podpory vnitrostátními soudy (Úř. věst. C 85, 9.4.2009, s. 1).

⁶ Nařízení Rady (EU) 2015/1589 ze dne 13. července 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 108 Smlouvy o fungování Evropské unie (kodifikované znění) (Úř. věst. L 248, 24.9.2015, s. 9).

- 4) Toto oznámení poskytuje vnitrostátním soudům a dalším zúčastněným stranám praktické informace o prosazování pravidel státní podpory na vnitrostátní úrovni. Jeho hlavním cílem je poskytnout vnitrostátním soudům pokyny pro uplatňování těchto pravidel a podporovat užší spolupráci s Komisí. Zohledňuje otázky, které tyto soudy vznesly v souvislosti se studií o prosazování nebo v případech postoupených k rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“). Příkladem může být soudržnost mezi řízeními před Komisí a vnitrostátními soudními řízeními nebo otázky vyvolané nesprávným uplatňováním nařízení o blokových výjimkách.
- 5) Účelem tohoto oznámení je poskytnout pokyny pro soudy členských států ve smyslu článku 267 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“). Není pro vnitrostátní soudy závazné ani neomezuje jejich nezávislost.
- 6) Od oznámení o prosazování z roku 2009 se judikatura Tribunálu a Soudního dvora Evropské unie (dále společně jen „soudy Unie“) dále vyvíjela. Toto oznámení tento vývoj zohledňuje a nahrazuje oznámení o prosazování z roku 2009.
- 7) Toto oznámení se zaměřuje zejména na soukromoprávní prosazování. Aspekty souvisejícími s veřejnoprávním prosazováním se zabývá sdělení Komise o navracení protiprávních a neslučitelných státních podpor⁷. Toto oznámení má rovněž za cíl podpořit užší spolupráci mezi Komisí a vnitrostátními soudy stanovením všech dostupných nástrojů spolupráce a řešením důsledků porušení pravidel státní podpory.

1.1. Systém kontroly státní podpory

- 8) Podle čl. 107 SFEU „[p]odpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem“.
- 9) Obecný zákaz státních podpor se opírá o dvojí systém *ex ante* a *ex post* kontroly intervencí zahrnujících státní podporu. Podle článku 108 SFEU musí Komise průběžně zkoumat všechny režimy existujících podpor a posuzovat veškeré záměry členského státu ohledně poskytnutí nové podpory nebo změny existující podpory. Aby Komise mohla tento přezkum provádět účinně, musí členské státy spolupracovat poskytováním veškerých příslušných informací a oznamováním opatření státní podpory.
- 10) Členské státy jsou povinny za prvé oznámit Komisi jakékoli opatření, které má poskytnout novou podporu nebo změnit existující podporu, a za druhé neprovádět toto plánované opatření, dokud Komise neposoudí jeho slučitelnost s vnitřním trhem (zákaz provádění)⁸. Zákaz provádění vyplývající z čl. 108 odst. 3 SFEU má přímý účinek⁹: přiznává jednotlivcům práva, kterých se mohou dovolávat před vnitrostátními soudy.

⁷ Úř. věst. C 247, 23.7.2019, s. 1.

⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. listopadu 2019, Dilly's Wellnesshotel, C-585/17, EU:C:2019:969, bod 54.

⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 88; rozsudek Soudního dvora ze dne 3. března 2020, Vodafone Magyarorszá, C-75/18, EU:C:2020:139, bod 22; rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, bod 29.

- 11) Z toho vyplývá, že zavedení systému kontroly státních podpor, jehož základní prvek představuje ustanovení čl. 108 odst. 3 SFEU, spadá do pravomoci Komise i vnitrostátních soudů, jejichž úlohy se vzájemně doplňují, ale jsou odděleny. Zatímco Komise má výlučnou pravomoc posuzovat slučitelnost opatření podpory s vnitřním trhem, vnitrostátní soudy dbají o ochranu práv jednotlivců čelících případným porušením čl. 108 odst. 3 SFEU¹⁰.

1.2. Zákaz provádění

- 12) Okamžitá použitelnost čl. 108 odst. 3 SFEU znamená, že vnitrostátní soudy musí v souladu s jejich vnitrostátním právem vyvodit z porušení uvedeného ustanovení všechny důsledky¹¹.
- 13) Aby opatření podléhalo požadavkům čl. 108 odst. 3 SFEU, musí být splněny dvě podmínky, jedna pozitivní a jedna negativní: za prvé, opatření je považováno za státní podporu¹², a za druhé, opatření nesplňuje všechny podmínky, které umožňují využít výjimky z oznamovací povinnosti.
- 14) Pokud opatření nepředstavuje státní podporu, mohou jej členské státy provést bez předchozího oznámení Komisi. Pro výklad pojmu státní podpora poskytla Komise pokyny¹³.
- 15) Za druhé, Komise přijala nařízení o blokových výjimkách (například obecné nařízení o blokových výjimkách¹⁴) stanovující podmínky, za nichž opatření podpory musí nebo mohou být považována za slučitelná s vnitřním trhem podle čl. 107 odst. 2 nebo 3¹⁵. Prostřednictvím nařízení *de minimis*¹⁶ Komise rovněž stanovila podmínky, po jejichž

¹⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. října 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich, C-368/04, EU:C:2006:644, bod 38; rozsudek Soudního dvora ze dne 11. března 2010, CELF et ministre de la Culture et de la Communication, C-1/09, EU:C:2010:136, bod 26; rozsudek Soudního dvora ze dne 11. listopadu 2015, Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, EU:C:2015:742, bod 21; rozsudek Soudního dvora ze dne 3. března 2020, Eesti Pagar, C-75/18, EU:C:2020:139, bod 21.

¹¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, body 88 až 89; Rozsudek Soudního dvora ze dne 3. března 2020, Vodafone Magyarorszá, C-75/18, EU:C:2020:139, body 22 a 23.

¹² V tomto smyslu viz sdělení Komise o pojmu státní podpora uvedeném v čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie ([Úř. věst. 262, 19.7.2016, s. 1](#)).

¹³ Sdělení Komise o pojmu státní podpora uvedeném v čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie ([Úř. věst. C 262, 19.7.2016, s. 1](#)); sdělení Komise o použití pravidel Evropské unie v oblasti státní podpory na vyrovnávací platbu udělenou za poskytování služeb obecného hospodářského zájmu ([Úř. věst. C 8, 11.1.2012, s. 4](#)); sdělení Komise o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na státní podpory ve formě záruk ([Úř. věst. C 155, 20.6.2008, s. 10](#)).

¹⁴ Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem ([Úř. věst. L 187, 26.6.2014, s. 1](#)).

¹⁵ Podle článku 109 SFEU může Rada Evropské unie přijímat prováděcí nařízení k článkům 107 a 108 SFEU a vymezovat kategorie podpor, které jsou vyňaty z oznamovací povinnosti. Jak je stanoveno v čl. 108 odst. 4 SFEU, může Komise poté přijmout nařízení týkající se kategorií státních podpor, které Rada určila podle článku 109 SFEU.

¹⁶ Nařízení Komise (EU) č. 1407/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu *de minimis* ([Úř. věst. L 352, 24.12.2013, s. 1](#)); nařízení Komise (EU) č. 360/2012 ze dne 25. dubna 2012 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu *de minimis* udělenou podnikům poskytujícím služby obecného hospodářského zájmu ([Úř. věst. L 114, 26.4.2012, s. 8](#)); nařízení Komise (EU) č. 1408/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu *de minimis* v odvětví zemědělství ([Úř. věst. L 352, 24.12.2013, s. 9](#));

splnění se má za to, že podpora neovlivňuje obchod mezi členskými státy a nenarušuje hospodářskou soutěž nebo nehrozí tímto narušením¹⁷. Pokud opatření podpory splňuje všechny příslušné podmínky stanovené v těchto nařízeních, je dotčený členský stát osvobozen od povinnosti týkající se oznámení podpory Komisi.

- 16) Za třetí, v rozhodnutí o státní podpoře služeb obecného hospodářského zájmu¹⁸ a v nařízení o veřejných službách v přepravě cestujících po železnici a silnici¹⁹ stanovila Komise podmínky, za kterých jsou náhrady za závazky veřejné služby považovány za slučitelné s vnitřním trhem podle čl. 106 odst. 3 a článku 93 SFEU. I v těchto případech se na daná opatření nevztahuje zákaz provádění.

2. OBECNÉ ZÁSADY PROSAZOVÁNÍ PRAVIDEL STÁTNÍ PODPORY

2.1. Zásada loajální spolupráce

- 17) V čl. 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii²⁰ (dále jen „SEU“) se vyžaduje, aby členské státy usnadňovaly Evropské unii plnění jejích úkolů. Podle zásady loajální spolupráce zakotvené v tomto článku si Evropská unie a členské státy, které jednají v rámci své pravomoci, musí při plnění těchto úkolů navzájem pomáhat.
- 18) Povinnost vzájemné pomoci vyplývající z čl. 4 odst. 3 SEU se vztahuje rovněž na vnitrostátní soudy²¹. To znamená, že Komise pomáhá vnitrostátním soudům při uplatňování práva Unie²² a že vnitrostátní soudy jsou naopak Komisi nápomocny při plnění jejích úkolů. Vnitrostátní soudy proto musí přijímat veškerá nezbytná opatření k plnění závazků, které vyplývají z práva Unie, a zdržet se přijímání rozhodnutí, jež by mohla ohrozit dosažení cílů SEU a SFEU (společně dále jen „Smlouvy“)²³.

2.2. Zásady rovnocennosti a efektivity vztahující se na vnitrostátní postupy

- 19) Soudní dvůr při prosazování pravidel státní podpory soustavně uznává zásadu procesní autonomie²⁴. Pokud neexistují příslušné právní předpisy Evropské unie, mohou si

nařízení Komise (EU) č. 717/2014 ze dne 27. června 2014 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu *de minimis* v odvětví rybolovu a akvakultury ([Úř. věst. L 190, 28.6.2014, s. 45](#)).

¹⁷ Tato nařízení jsou přijímána na základě zmocňovacího nařízení Rady (EU) 2015/1588 ze dne 13. července 2015 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na určité kategorie horizontální státní podpory ([Úř. věst. L 248, 24.9.2015, s. 1](#)).

¹⁸ Rozhodnutí Komise 2012/21/EU ze dne 20. prosince 2011 o použití čl. 106 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie na státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby udělené určitým podnikům pověřeným poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu (oznámeno pod číslem K(2011) 9380) ([Úř. věst. L 7, 11.1.2012, s. 3](#)).

¹⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1370/2007 ze dne 23. října 2007 o veřejných službách v přepravě cestujících po železnici a silnici ([Úř. věst. L 315, 3.12.2007, s. 1](#)).

²⁰ [Úř. věst. C 202, 7.6.2016, s. 13](#).

²¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 22. října 2002, Roquette Frères, C-94/00, EU:C:2002:603, bod 31.

²² Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1996, SFEI a další, C-39/94, EU:C:1996:285, bod 50; rozsudek Soudního dvora ze dne 28. února 1991, Delimitis v Henninger Bräu, C-234/89, EU:C:1991:91, bod 53.

²³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. září 2014, Komise v. Německo, C-527/12, EU:C:2014:2193, bod 56; rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, bod 41.

²⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. září 1983, Deutsche Milchkontor GmbH, C-205/82, EU:C:1983:233, body 22 a 23; rozsudek Soudního dvora ze dne 13. června 2002, Nizozemsko v. Komise, C-382/99,

členské státy podle této zásady svobodně zvolit, jakým způsobem budou plnit své povinnosti vyplývající ze Smluv, pokud prostředky, které používají, nemají nepříznivý dopad na oblast působnosti a účinnost práva Unie. V důsledku toho musí vnitrostátní soudy v souladu s jejich vnitrostátním právem přijmout příslušná opatření k zachování správného provádění pravidel státní podpory, pokud nebylo přijato rozhodnutí Komise o slučitelnosti opatření²⁵.

- 20) Uplatňování vnitrostátního práva nemůže mít za následek to, že vnitrostátním soudům znemožní nebo nadměrně ztíží zajištění souladu s čl. 108 odst. 3 SFEU²⁶. V souladu s judikaturou soudů Unie nesmí být použitelná vnitrostátní právní úprava méně příznivá než ta, kterou se řídí obdobné situace ve vnitrostátním právu („zásada rovnocennosti“), ani nesmí být koncipována tak, aby v praxi znemožňovala nebo nadměrně ztěžovala výkon práv přiznaných právem Unie (dále jen „zásada efektivity“)²⁷.

2.2.1. Aktivní legitimace

- 21) V souladu se zásadou procesní autonomie uplatňují členské státy při řešení vnitrostátních sporů týkajících se státní podpory svá vnitrostátní pravidla pro aktivní legitimaci, pokud tato pravidla respektují zásady rovnocennosti a efektivity.
- 22) Podle zásady efektivity by vnitrostátní pravidla týkající se aktivní legitimace procesních subjektů a jejich právního zájmu na podání žaloby neměla zasahovat do práva těchto subjektů na účinnou soudní ochranu práv, která jim přiznává právo Unie²⁸.
- 23) Studie o prosazování ukázala, že vnitrostátní soudy rozhodují většinou o případech předložených konkurenty příjemce podpory, kteří jsou přímo ovlivněni narušením hospodářské soutěže vyplývajícím z uskutečňování protiprávní podpory²⁹.
- 24) Fyzická nebo právnická osoba však může mít zájem na zahájení řízení před vnitrostátními soudy nejen za účelem odstranění narušení hospodářské soutěže způsobeného protiprávním uskutečněním státní podpory. Vnitrostátní soudy musí posoudit právní zájem žalobce na zahájení řízení bez ohledu na to, zda byl žalobce přímo dotčen narušením hospodářské soutěže vyplývajícím z opatření podpory. V důsledku toho musí vnitrostátní soudy při uplatňování vnitrostátních pravidel týkajících

EU:C:2002:363, bod 90; rozsudek Soudního dvora ze dne 11. září 2014, Komise v. Německo, C-527/12, EU:C:2014:2193, body 39 až 42; rozsudek Soudního dvora ze dne 23. ledna 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, bod 72; rozsudek Soudního dvora ze dne 11. listopadu 2015, Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, EU:C:2015:742, body 40 a 41; rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 135.

²⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 89.

²⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. listopadu 2015, Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, EU:C:2015:742, body 41, 42 a 45; rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, body 138 až 140.

²⁷ Dodržování zásady efektivity musí být realizováno prostřednictvím analýzy zvláštností tohoto ustanovení a jeho role v příslušném řízení. V tomto smyslu viz rozsudek Soudního dvora ze dne 11. listopadu 2015, Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, EU:C:2015:742, bod 40.

²⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. ledna 2005, Streekgewest, C-174/02, EU:C:2005:10, bod 18.

²⁹ Viz „Závěrečná studie o prosazování pravidel státní podpory a rozhodnutí o státní podpoře vnitrostátními soudy (COMP/2018/001)“, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2019, s. 71, dostupné na adrese: <https://state-aid-caselex-accept.mybit.nl/report>.

se aktivní legitimace zohlednit svou povinnost chránit zájmy všech stran, které mají dostatečný právní zájem na zahájení řízení (dále jen „třetí strany“)³⁰.

- 25) Kromě toho musí vnitrostátní soudy při posuzování aktivní legitimace a zájmu třetích stran v případech týkajících se státní podpory poskytované prostřednictvím daňových opatření vzít v úvahu další prvky. Daňoví poplatníci v postavení třetích stran mohou být považováni za osoby, které mají zájem na podání žaloby na vrácení daně, při jejímž výběru byl porušen zákaz provádění, pouze tehdy, pokud daň, které podléhají, tvoří součást financování protiprávní státní podpory³¹. Jejich aktivní legitimace není založena na existenci soutěžního vztahu s příjemcem podpory³².
- 26) Naopak se daňoví poplatníci v postavení třetích stran nemohou dovolávat protiprávnosti opatření podpory osvobozujícího určité podniky nebo odvětví od zdanění, aby se vyhnuli placení této daně nebo aby jim byla vrácena. To je také případ, kdy se společně s příjemci účastní hospodářské soutěže³³. Toto řešení by ve skutečnosti vedlo k posílení účinků státní podpory narušujících hospodářskou soutěž, protože by mělo za následek navýšení počtu podniků, které využívají osvobození od daně představující protiprávní státní podporu.

2.2.2. Soudní příslušnost

- 27) Ze zásady procesní autonomie vyplývá, že vnitrostátnímu právnímu systému každého členského státu přísluší, aby určil soudy příslušné v řízení, které se týká poskytnutí protiprávní podpory. Dále z této zásady vyplývá, že členské státy upraví procesní pravidla soudních řízení za předpokladu, že budou dodrženy zásady rovnocennosti a efektivity³⁴.
- 28) Následkem neexistence zvláštních pravidel práva Unie se konstrukce soudních systémů členských států velmi liší. Zatímco několik málo členských států zřídilo specializované soudy pro věci týkající se státní podpory, jiné udělily výlučnou příslušnost komorám stávajících soudů nebo přijaly procesní pravidla objasňující pravomoc soudů ve věcech

³⁰ Například v Rumunsku má každá osoba, která je dotčena protiprávním opatřením státní podpory, aktivní legitimaci u soudu. Viz příloha 3: Zprávy o jednotlivých zemích v „Závěrečné studii o prosazování pravidel státní podpory a rozhodnutí o státní podpoře vnitrostátními soudy (COMP/2018/001)“, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2019, s. 404, dostupné na adrese: <https://state-aid-caselex-accept.mybit.nl/report>. Také v Lotyšsku je aktivní legitimace přímo založena na čl. 108 odst. 3 SFEU a vnitrostátní soudy se tedy mohou při určování, zda má osoba v dané věci aktivní legitimaci, opírat o definici „zúčastněné strany“ v procesním nařízení. Viz příloha 3: Zprávy o jednotlivých zemích v „Závěrečné studii o prosazování pravidel státní podpory a rozhodnutí o státní podpoře vnitrostátními soudy (COMP/2018/001)“, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2019, s. 300, dostupné na adrese: <https://state-aid-caselex-accept.mybit.nl/report>.

³¹ Jedná se například o případy, kdy je protiprávní podpora financována z daně, které podléhá žalobce. Situace je však odlišná, pokud spor nesouvisí se žádostí o osvobození od sporné daně, ale se zákonností právní úpravy, která se této daně týká. V tomto smyslu viz rozsudek Soudního dvora ze dne 3. března 2020, Vodafone Magyarorszá, C-75/18, EU:C:2020:139, bod 25, a rozsudek Soudního dvora ze dne 26. dubna 2018, ANGED, C-233/16, EU:C:2018:280, bod 26.

³² Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. ledna 2005, Streekgewest, C-174/02, EU:C:2005:10, bod 19.

³³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. listopadu 2016, DTS Distribuidora de Televisión Digital v. Komise, C-449/14 P, EU:C:2016:848, body 81 a 82; rozsudek Soudního dvora ze dne 21. prosince 2016, Komise v. Aer Lingus, C-164/15 P, EU:C:2016:990, bod 121; rozsudek Soudního dvora ze dne 3. března 2020, Vodafone Magyarorszá, C-75/18, EU:C:2020:139, body 24 až 28.

³⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 23. ledna 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, bod 72.

veřejnoprávního a soukromoprávního prosazování³⁵. Ve většině členských států jsou k uplatňování pravidel státní podpory příslušné civilní a správní soudy³⁶.

2.2.3. Zásada překážky věci pravomocně rozsouzené

- 29) Zásada překážky věci pravomocně rozsouzené stanoví, že rozsudky, které se staly konečnými, již nemohou být zpochybněny. K tomu dochází tehdy, pokud byly vyčerpány možné procesní prostředky nebo pokud uplynula lhůta stanovená pro tyto procesní prostředky. Zásada překážky věci pravomocně rozsouzené je zakotvena jak v právním řádu Evropské unie, tak ve vnitrostátních právních systémech, má za cíl zaručit stabilitu práva a právních vztahů, jakož i řádný výkon spravedlnosti³⁷.
- 30) Podle zásady přednosti práva Unie³⁸ jsou vnitrostátní soudy povinny zajistit plný účinek ustanovení práva Unie, a to i tím, že z vlastního podnětu odmítnou použít jakékoli protichůdné ustanovení vnitrostátních právních předpisů. To platí také pro vnitrostátní pravidla zakotvující zásadu překážky věci pravomocně rozsouzené³⁹.
- 31) Judikatura soudů Unie navíc omezila platnost zásady překážky věci pravomocně rozsouzené v oblasti státní podpory. Překážka věci pravomocně rozsouzené se tak může vztahovat pouze na žalobní důvody, o nichž již bylo výslovně rozhodnuto (s výhradou požadavků rovnocennosti a efektivity), ale nikoli na otázky, které mohly být vzneseny v rámci předchozího sporu, ale nestalo se tak⁴⁰.
- 32) Zásada přednosti práva Unie rovněž brání tomu, aby uplatnění zásady překážky věci pravomocně rozsouzené omezilo výlučnou pravomoc, kterou Komisi svěřuje SFEU⁴¹.

³⁵ Například Irsko přiznalo výlučnou příslušnost k projednávání sporů týkajících se práva hospodářské soutěže, včetně případů státní podpory, sboru pro hospodářskou soutěž v rámci Vrechního soudu. Také v Itálii byla od 19. ledna 2013 vnitrostátním správním soudům přiznána téměř výlučná pravomoc projednávat případy týkající se veřejnoprávního a soukromoprávního prosazování pravidel státní podpory. Civilní soudy si ponechaly pravomoc ve vztahu k určitým typům řízení a nároků. Viz příloha 3: Zprávy o jednotlivých zemích v „Závěrečné studii o prosazování pravidel státní podpory a rozhodnutí o státní podpoře vnitrostátními soudy (COMP/2018/001)“, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2019, s. 253 a 263 až 264, k dispozici na adrese: <https://state-aid-caselex-accept.mybit.nl/report>. Viz také „Závěrečná studie o prosazování pravidel státní podpory a rozhodnutí o státní podpoře vnitrostátními soudy (COMP/2018/001)“, s. 103 až 104.

³⁶ Konkrétně jsou ve většině členských států příslušné správní soudy, pokud žalobce napadá akt orgánu veřejné moci, jako je příkaz, jímž se provádí vrácení nebo přiznání podpory, zatímco civilní soudy jsou příslušné v záležitostech týkajících se vrácení státní podpory v rámci insolvenčního řízení nebo přiznání náhrady škody. Viz „Závěrečná studie o prosazování pravidel státní podpory a rozhodnutí o státní podpoře vnitrostátními soudy (COMP/2018/001)“, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2019, s. 64, dostupné na adrese: <https://state-aid-caselex-accept.mybit.nl/report>.

³⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. listopadu 2015, Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, EU:C:2015:742, bod 38.

³⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. února 1963, Van Gend en Loos v. Administratie der Belastingen, C-26/62, EU:C:1963:1; rozsudek Soudního dvora ze dne 15. července 1964, Costa v. E.N.E.L., C-6/64, EU:C:1964:66; rozsudek Soudního dvora ze dne 9. března 1978, Amministrazione delle finanze dello Stato v. Simmenthal, C-106/77, EU:C:1978:49.

³⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 18. července 2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, body 60 až 61.

⁴⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 18. července 2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, body 57 až 59. Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. listopadu 2015, Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, EU:C:2015:742, body 30, 42 a 43.

⁴¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. listopadu 2015, Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, EU:C:2015:742, bod 44; rozsudek Soudního dvora ze dne 4. března 2020, Buonotourist v. Komise, C-586/18 P, EU:C:2020:152, body 92 až 96; rozsudek Soudního dvora ze dne 4. března 2020, CSTP Azienda della Mobilità v. Komise, C-587/18 P, EU:C:2020:150, body 92 až 96.

Okolnost, že vnitrostátní soud rozhodl o opatření státní podpory před rozhodnutím Komise o tomtéž opatření, nemůže bránit Komisi v tom, aby dospěla k závěru, že dané opatření představuje protiprávní státní podporu. To platí i v případě, že byl tento závěr dříve vyloučen vnitrostátním soudem, který rozhodoval v posledním stupni.

3. ÚLOHA KOMISE

- 33) Cílem systému předchozí kontroly zavedeného čl. 108 odst. 3 SFEU je zajistit, aby bylo možné poskytovat pouze podporu slučitelnou s vnitřním trhem⁴². Za účelem dosažení tohoto cíle se provedení záměru podpory odkládá do doby, než Komise přijme rozhodnutí o jeho slučitelnosti s vnitřním trhem⁴³.

3.1. Výlučná pravomoc Komise

- 34) Komise obvykle plní svou hlavní úlohu při posuzování slučitelnosti opatření podpory ve dvou krocích. Nejprve Komise posuzuje, zda se opatření považuje za státní podporu podle čl. 107 odst. 1 SFEU⁴⁴; poté zkoumá, zda je opatření slučitelné s vnitřním trhem. První krok, který spočívá v posouzení existence podpory, je pravomocí vykonávanou jak Komisí, tak vnitrostátními soudy, přičemž vnitrostátní soudy mohou mít povinnost určit, zda opatření podléhá zákazu provádění⁴⁵ (viz oddíly 4.2.1 a 4.2.2). Druhý krok, spočívající v posouzení slučitelnosti, spadá do výlučné pravomoci Komise. Posouzení slučitelnosti musí být obsaženo v rozhodnutí⁴⁶, které podléhá přezkumu ze strany soudů Unie⁴⁷.
- 35) Komise může posoudit slučitelnost opatření s vnitřním trhem po předběžném přezkoumání (pokud nemá žádné pochybnosti o slučitelnosti opatření s vnitřním trhem)⁴⁸ nebo po formálním šetření (pokud má pochybnosti o slučitelnosti opatření s vnitřním trhem)⁴⁹. Když Komise zahájí formální šetření, přijme rozhodnutí, v němž uvede své předběžné názory na povahu opatření z hlediska státní podpory a vyjádří své pochybnosti o slučitelnosti opatření s vnitřním trhem (dále jen „rozhodnutí o zahájení řízení“)⁵⁰.
- 36) Zatímco během formálního vyšetřování je projednáván stav slučitelnosti opatření, rozhodnutí o zahájení řízení má určité právní důsledky (viz oddíl 4.1.3).

⁴² Rozsudek Soudního dvora ze dne 3. března 2020, Vodafone Magyarorszá, C-75/18, EU:C:2020:139, bod 19.

⁴³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, body 25 až 26; rozsudek Soudního dvora ze dne 18. května 2017, Fondul Proprietatea, C-150/16, EU:C:2017:388, bod 40; rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 84.

⁴⁴ Sdělení Komise o pojmu státní podpora uvedeném v čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie ([Úř. věst. C 262, 19.7.2016, s. 1](#)).

⁴⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 4. března 2020, Buonotourist v. Komise, C-586/18 P, EU:C:2020:152, bod 90.

⁴⁶ Viz články 4 a 9 procesního nařízení ([Úř. věst. L 248, 24.9.2015, s. 14](#)).

⁴⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. července 2016, Kotnik a další, C-526/14, EU:C:2016:570, bod 37.

⁴⁸ Rozhodnutí nevznášet námitku, procesní nařízení, čl. 4 odst. 3.

⁴⁹ Viz pojmy „kladné rozhodnutí“ a „záporné rozhodnutí“ v čl. 9 odst. 3 a 5 procesního nařízení.

⁵⁰ Viz čl. 4 odst. 3 a 4 procesního nařízení ([Úř. věst. L 248, 24.9.2015, s. 14](#)).

- 37) Posouzení opatření státní podpory ze strany Komise v jejích rozhodnutích omezuje vnitrostátní soudy při výkonu jejich pravomocí (viz oddíl 4.1). Předchozí rozhodnutí Komise jsou pro vnitrostátní soudy závazná v rozsahu, v jakém se vnitrostátní soud musí řídit posouzením Komise ohledně existence podpory⁵¹. Naopak, pokud vnitrostátní soud rozhodne před jakýmkoli rozhodnutím Komise, nemůže toto rozhodnutí bránit Komisi v tom, aby v určitém okamžiku uplatnila výlučnou pravomoc, která jí byla svěřena na základě SFEU (viz oddíl 2.2.3)⁵².

3.2. Pravomoci Komise prosazovat pravidla státní podpory

- 38) Obecně platí, že aby Komise mohla uložit prostředek nápravy pro porušení pravidel státní podpory, pokud dospěje k závěru, že posuzované opatření představuje protiprávní a neslučitelnou státní podporu, pak musí přijmout konečné rozhodnutí, kterým se uzavře formální vyšetřování a nařídí navrácení této podpory („rozhodnutí o navrácení“)^{53 54}.
- 39) Přijetím jednacího řádu pro oblasti týkající se státní podpory Komise kodifikovala své pravomoci v oblasti prosazování práva⁵⁵. Podle článku 16 procesního nařízení musí Komise přijmout rozhodnutí, jímž nařídí navrácení protiprávní a neslučitelné podpory. Pokud Komise v rozhodnutí stanoví, že opatření podpory je protiprávní a neslučitelné s vnitřním trhem, pak nemá žádný prostor pro uvážení a musí nařídít navrácení podpory⁵⁶, není-li to v rozporu s obecnými zásadami práva Unie⁵⁷. Pravomoci Komise nařídít navrácení navíc podléhají promlčecí lhůtě deseti let⁵⁸.
- 40) V některých případech by Komise podle článku 13 procesního nařízení mohla na základě svého uvážení přijmout prozatímní opatření, dokud nedokončí posouzení slučitelnosti. Konkrétně může Komise při splnění řady podmínek vydat příkazy k pozastavení nebo navrácení podpory^{59 60}. Cílem těchto opatření je omezit škody spojené s uskutečněním podpory v rozporu s oznamovací povinností a zákazem provádění⁶¹.

⁵¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 15. září 2016, PGE, C-574/14, EU:C:2016:686, bod 33.

⁵² Rozsudek Soudního dvora ze dne 4. března 2020, Buonotourist v. Komise, C-586/18 P, EU:C:2020:152, body 92 až 96; rozsudek Soudního dvora ze dne 4. března 2020, CSTP Azienda della Mobilità v. Komise, C-587/18 P, EU:C:2020:150, body 92 až 96.

⁵³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. února 1990, Francie v. Komise, C-301/87, EU:C:1990:67, body 9 až 22; to nevylučuje možnost, aby Komise ve zvláštních případech vydala příkaz k navrácení podpory.

⁵⁴ Pokud Komise pouze stanoví, že státní podpora byla poskytnuta protiprávně bez předchozího oznámení Komisi podle čl. 108 odst. 3 SFEU, nenařídí navrácení již vyplacené podpory, dokud nepřijme konečné rozhodnutí, kterým se podpora prohlašuje za neslučitelnou s vnitřním trhem.

⁵⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 23. ledna 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, bod 66; rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 110.

⁵⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. března 2002, Nizozemsko v. Komise, C-310/99, EU:C:2002:143, bod 99.

⁵⁷ Viz článek 16 procesního nařízení ([Úř. věst. L 248, 24.9.2015, s. 14](#)).

⁵⁸ Viz čl. 17 odst. 1 procesního nařízení ([Úř. věst. L 248, 24.9.2015, s. 14](#)).

⁵⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. února 1990, Francie v. Komise, C-301/87, EU:C:1990:67, body 19 až 20; rozsudek Soudního dvora ze dne 21. května 1991, Itálie v. Komise, C-303/88, EU:C:1991:136, bod 46; rozsudek Soudního dvora ze dne 21. března 1990, Belgie v. Komise, C-142/87, EU:C:1990:125, body 14 až 16; [zrušeno Soudním dvorem; viz C-456/18 P].

⁶⁰ Nevyhoví-li členský stát příkazu k pozastavení nebo navrácení podpory, je Komise v souladu s článkem 14 procesního nařízení oprávněna při současném přezkoumání podstaty záležitosti předložit záležitost přímo Soudnímu dvoru Evropské unie a požádat o prohlášení, že nesplnění příkazu zakládá porušení SFEU ([Úř. věst. L 248, 24.9.2015, s. 19](#)).

⁶¹ Viz čl. 13 odst. 1 a 2 procesního nařízení ([Úř. věst. L 248, 24.9.2015, s. 19](#)).

4. ÚLOHA VNITROSTÁTNÍCH SOUDŮ

- 41) Zatímco Komise musí zkoumat slučitelnost opatření podpory s vnitřním trhem, i když stanoví, že bylo provedeno v rozporu s čl. 108 odst. 3 SFEU, primární rolí vnitrostátních soudů je ochrana práv jednotlivců čelících tomuto porušení⁶².
- 42) Vnitrostátní soudy jsou odpovědné za poskytnutí účinné právní ochrany třetím stranám⁶³. Jejich přispění k systému kontroly státní podpory je zvláště nezbytné v případech, kdy byla poskytnuta protiprávní podpora, pokud nebylo přijato konečné rozhodnutí Komise o stejném opatření nebo do přijetí tohoto rozhodnutí, jakož i v případech, kdy byla slučitelná podpora poskytnuta v rozporu se zákazem provádění⁶⁴.

4.1. Vymezení pravomocí vnitrostátních soudů při uplatňování pravidel státní podpory

- 43) Vnitrostátní soudy mají pravomoc vykládat a uplatňovat čl. 107 odst. 1 a čl. 108 odst. 3 SFEU. Zejména v případě, kdy ve vztahu ke stejnému opatření nebylo přijato rozhodnutí Komise⁶⁵, jsou vnitrostátní soudy při výkonu své pravomoci posoudit existenci státní podpory vázány pouze objektivním pojmem „státní podpora“.
- 44) Existenci státní podpory posuzuje také Komise, což je obvykle prvním krokem před posouzením její slučitelnosti. Jakákoli řízení před Komisí, která předchází řízení před vnitrostátními soudy nebo po něm následují, by proto mohla ovlivnit řízení před vnitrostátními soudy⁶⁶, jak je vysvětleno v oddílech 4.1.1 až 4.1.3.

4.1.1. Následující po rozhodnutí Komise

- 45) Vnitrostátní soudy mají omezené pravomoci ve vztahu k rozhodnutím Komise a musí se řídit v nich uvedeným posouzením existence státní podpory. Vnitrostátní soudy rovněž nemají pravomoc prohlásit rozhodnutí Komise za neplatná⁶⁷. Tuto pravomoc mají podle článku 263 SFEU pouze soudy Unie⁶⁸.

⁶² Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. února 2008, CELF et ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, bod 38; rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 1991, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires a další v. Francie, C-354/90, EU:C:1991:440, body 11 a 12.

⁶³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. prosince 1973, Lorenz GmbH v Bundesrepublik Deutschland a další, C-120/73, EU:C:1973:152, bod 8; rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 1991, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires a další v. Francie, C-354/90, EU:C:1991:440, bod 11; rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1996, SFEI a další, C-39/94, EU:C:1996:285, bod 39.

⁶⁴ Pokud jde o úlohu vnitrostátních soudů při veřejnoprávním prosazování státní podpory, viz sdělení Komise - Sdělení Komise o navracení protiprávních a neslučitelných státních podpor ([Úř. věst. C 247, 23.7.2019, s. 1](#)).

⁶⁵ Viz také rozsudek Tribunálu ze dne 20. června 2019, A&O hostel a hotel Berlin v. Komise, T-578/17, ECLI:EU:T:2019:437, bod 72.

⁶⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 4. března 2020, CSTP Azienda della Mobilità v. Komise, C-587/18 P, EU:C:2020:150, body 92 až 93; rozsudek Soudního dvora ze dne 4. března 2020, Buonotourist v. Komise, C-586/18 P, EU:C:2020:152, bod 96.

⁶⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 22. října 1987, Foto-Frost v Hauptzollamt Lübeck-Ost, C-314/85, EU:C:1987:452, bod 20.

⁶⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. února 1991, Zuckerfabrik Süderdithmarschen a Zuckerfabrik Soest v. Hauptzollamt Itzehoe a Hauptzollamt Paderborn, C-143/88 a C-92/89, EU:C:1991:65, bod 23; rozsudek

- 46) Pokud má vnitrostátní soud pochybnosti o výkladu nebo platnosti rozhodnutí Komise, může požádat Komisi o objasnění (viz oddíl 5.1) nebo může (či v závislosti na okolnostech musí)⁶⁹ požádat v souladu s článkem 267 SFEU Soudní dvůr o rozhodnutí o předběžné otázce⁷⁰.

4.1.2. Následná rozhodnutí Komise, kterými se podpora prohlašuje za slučitelnou

- 47) Konečné rozhodnutí Komise, kterým se uznává slučitelnost protiprávní podpory poté, co byla poskytnuta, nemá za následek dodatečnou legalizaci prováděcích opatření podpory, která byla přijata v rozporu se zákazem provádění stanoveným SFEU.
- 48) V této souvislosti musí vnitrostátní soudy jednotlivcům zajistit, aby z porušení zákazu provádění „byly vyvozeny všechny důsledky“⁷¹. Tyto závěry se týkají zejména platnosti aktů provádějících podporu a navrácení finanční podpory poskytnuté v souladu s vnitrostátním právem, avšak v rozporu se zákazem provádění.
- 49) Z toho vyplývá, že pokud se třetí strana před vnitrostátním soudem domáhá odejmutí výhod spojených s předčasným poskytnutím podpory, měl by soud její žalobě vyhovět, i když Komise již prohlásila dotčenou podporu za slučitelnou. Jakýkoli jiný výklad by měl za následek to, že by členské státy mohly porušovat ustanovení SFEU, a tím by je zbavily užitečného účinku⁷².

4.1.3. Následující po rozhodnutí Komise o zahájení řízení

- 50) Situace je odlišná, pokud Komise ve vztahu k opatření podpory, které bylo napadeno před vnitrostátním soudem, pouze zahájila vyšetřovací řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU. V rozhodnutí o zahájení řízení Komise v zásadě vyjadřuje pochybnosti o slučitelnosti opatření podpory s vnitřním trhem. I když se tyto pochybnosti obecně

Soudního dvora ze dne 9. listopadu 1995, *Atlanta Fruchthandelsgesellschaft a další (I) v. Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft*, C-465/93, EU:C:1995:369, bod 51; rozsudek Soudního dvora ze dne 18. července 2007, *Lucchini*, C-119/05, EU:C:2007:434, bod 53.

⁶⁹ Na základě článku 267 SFEU je vnitrostátní soud, proti jehož rozhodnutí není přípustný další soudní přezkum, za určitých okolností povinen požádat Soudní dvůr o rozhodnutí o předběžné otázce. Pokud výklad práva Unie může být jasně dovozen z existující judikatury nebo pokud nenechává prostor pro důvodné pochybnosti, není soud, proti jehož rozhodnutí není podle vnitrostátního práva přípustný opravný prostředek, povinen předložit věc Soudnímu dvoru k rozhodnutí o předběžné otázce, ačkoli má možnost tak učinit. Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 6. října 1982, *CILFIT v. Ministero della Sanità*, C-283/81, EU:C:1982:335, body 14 až 20; rozsudek Soudního dvora ze dne 11. září 2008, *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, spojené věci C-428/06 až C-434/06, EU:C:2008:488, body 42 a 43; rozsudek Soudního dvora ze dne 28. července 2016, *Association France Nature Environnement*, C-379/15, EU:C:2016:603, body 47 až 50; rozsudek Soudního dvora ze dne 15. září 2016, *PGE*, C-574/14, EU:C:2016:686, bod 40; rozsudek Soudního dvora ze dne 4. října 2018, *Komise v. Francie (záloha)*, C-416/17, EU:C:2018:811, body 108 a následující.

⁷⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1996, *SFEI a další*, C-39/94, EU:C:1996:285, body 50 až 51; rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 2013, *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, EU:C:2013:755, bod 44.

⁷¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 2013, *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, EU:C:2013:755, bod 30; rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 89; rozsudek Soudního dvora ze dne 3. března 2020, *Vodafone Magyarorszá*, C-75/18, EU:C:2020:139, bod 23; rozsudek Soudního dvora ze dne 13. prosince 2018, *Rittinger a další*, C-492/17, EU:C:2018:1019, bod 42.

⁷² Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. prosince 2019, *Arriva Italia a další*, C-385/18, EU:C:2019:1121, bod 85.

týkají slučitelnosti podpory, posouzení existence podpory je předběžné povahy a vychází z původního posouzení dotčeného opatření⁷³.

- 51) V souladu s čl. 4 odst. 3 SEU musí vnitrostátní soudy zohlednit právní situaci vyplývající z probíhajících řízení před Komisí, i když je jen prozatímní.
- 52) To znamená, že ačkoli probíhá vyšetřovací řízení, má rozhodnutí o zahájení řízení samo o sobě právní důsledky, které musí být vyvozeny vnitrostátními soudy. Po rozhodnutí o zahájení řízení nemůže mít vnitrostátní soud za to, že toto opatření nepředstavuje podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, jinak by byl ohrožen užitečný účinek čl. 108 odst. 3 SFEU⁷⁴.
- 53) Za tímto účelem jsou vnitrostátní soudy příslušné nařídit vhodná opatření k nápravě protiprávního provedení podpory, dokud Komise nepřijme konečné rozhodnutí. Vnitrostátní soudy mohou rozhodnout o pozastavení provádění zkoumaného opatření a nařídit navrácení již vyplacených částek. Mohou rovněž rozhodnout o nařízení předběžného opatření za účelem jak ochrany zájmů stran, tak zachování užitečného účinku rozhodnutí Komise o zahájení řízení⁷⁵.
- 54) Vnitrostátní soudy navíc nemohou jednoduše přerušit řízení, dokud Komise nepřijme konečné rozhodnutí⁷⁶. Rozhodnutí o přerušení řízení by mělo *de facto* stejný účinek jako rozhodnutí o zamítnutí žádosti o vydání předběžného opatření a vedlo by k zachování protiprávní výhody během období, kdy je provádění podpory zakázáno.

4.2. Právomoci vnitrostátních soudů

- 55) Jak je uvedeno v bodech 11 až 13, vnitrostátní soudy musí určit, zda státní podpora byla poskytnuta v souladu s čl. 108 odst. 3 SFEU v mezích stanovených výlučnou pravomocí Komise k posouzení slučitelnosti podpory a případnými předchozími rozhodnutími Komise o témže opatření.
- 56) Vnitrostátní soudy provádějí posouzení ve dvou krocích: za prvé, posuzují povahu opatření s cílem určit, zda je považováno za státní podporu podle čl. 107 odst. 1 SFEU; za druhé, pokud vnitrostátní soudy shledají, že opatření představuje státní podporu, musí učinit závěr ohledně toho, zda se na toto opatření vztahuje zákaz provádění. Shledají-li vnitrostátní soudy porušení zákazu provádění, musí přijmout vhodné prostředky nápravy za účelem ochrany práv jednotlivců dotčených tímto porušením.

⁷³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, body 37 až 40.

⁷⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, bod 38.

⁷⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, body 41 až 43.

⁷⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. března 2010, CELF et ministre de la Culture et de la Communication, C-1/09, EU:C:2010:136, bod 31 a následující; usnesení Soudního dvora ze dne 4. dubna 2014, Flughafen Lübeck, C-27/13, EU:C:2014:240, bod 30.

4.2.1. Posouzení existence podpory

- 57) Konstatování protiprávního poskytnutí podpory vyžaduje předběžné zjištění, že státní podpora existuje. Soudy Unie potvrdily, že vnitrostátní soudy mají stejně jako Komise pravomoc podávat výklad pojmu státní podpora⁷⁷.
- 58) K ověření existence státní podpory je často nezbytné posoudit řadu složitých otázek (viz bod 14). Ve svém sdělení o pojmu státní podpora uvedeném v čl. 107 odst. 1 SFEU⁷⁸ podala Komise podrobné pokyny ohledně poskytování pomoci vnitrostátním soudům.
- 59) Pokud vyvstanou pochybnosti o existenci prvků státní podpory, mohou vnitrostátní soudy požádat Komisi o stanovisko (viz oddíl 5.1.1.2). Vnitrostátní soudy mají rovněž možnost nebo povinnost předložit věc Soudnímu dvoru k rozhodnutí o předběžné otázce podle článku 267 SFEU.

4.2.2. Posouzení, zda došlo k porušení zákazu provádění

- 60) V rámci posuzování, zda opatření podpory podléhá zákazu provádění, musí vnitrostátní soudy zkoumat, zda opatření spadá pod některou z výjimek z oznamovací povinnosti (viz oddíl 1.2). Vnitrostátní soudy zejména hodnotí, zda dotčené opatření splňuje kritéria stanovená v nařízení o blokové výjimce, nebo představuje existující podporu.
- 61) Pokud opatření podpory splňuje všechny podmínky stanovené v nařízení o blokové výjimce, je osvobozeno od povinnosti týkající se předchozího oznámení Komisi a je slučitelné s vnitřním trhem.
- 62) Pokud jde o „existující podporu“, procesní nařízení definuje podmínky, za nichž má být podpora za účelem poskytnutí právní jistoty členským státům a příjemcům považována za existující⁷⁹. V návaznosti na vývoj politiky v oblasti státních podpor se některá opatření, která nepředstavovala novou podporu v okamžiku, kdy byla provedena, mohla od té doby stát protiprávními. Pokud opatření představující státní podporu spadá do kategorie existující podpory, nevztahuje se na něj oznamovací povinnost ze strany členského státu, avšak i nadále podléhá přezkumu ze strany Komise.

4.2.2.1. Uplatňování podmínek stanovených v nařízení o blokových výjimkách

- 63) Členské státy se mohou dovolávat vynětí opatření z oznamovací povinnosti, pokud splňuje obecné a zvláštní podmínky stanovené v nařízeních o blokových výjimkách. Pokud však členský stát provede opatření podpory, které nesplňuje všechny podmínky použitelné blokové výjimky, bez předchozího oznámení Komisi, je provádění této podpory protiprávní.

⁷⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 22. března 1977, Steinike & Weinlig, C-78/76, EU:C:1977:52, bod 14; rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1996, SFEI a další, C-39/94, EU:C:1996:285, bod 49; rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 1991, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires a další v. Francie, C-354/90, EU:C:1991:440, bod 10; rozsudek Soudního dvora ze dne 18. července 2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, bod 50; rozsudek Soudního dvora ze dne 5. října 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich, C-368/04, EU:C:2006:644, bod 39.

⁷⁸ Úř. věst. C 262, 19.7.2016, s. 1.

⁷⁹ Procesní nařízení, články 21 až 23.

- 64) Oznamovací povinnost a zákaz provádění vyplývající ze SFEU jsou závazné nejen pro vnitrostátní soudy, ale rovněž pro všechny správní orgány členských států⁸⁰.
- 65) Když vnitrostátní soudy posuzují, zda bylo opatření státní podpory provedeno v souladu s právní úpravou, musí ověřit, zda byly splněny podmínky nařízení o blokové výjimce, aby bylo možné prokázat, že opatření bylo osvobozeno od oznamovací povinnosti. Soudní dvůr definoval rozsah pravomocí vnitrostátních soudů při určování toho, zda podmínky obecného nařízení o blokových výjimkách byly uplatňovány odpovídajícím způsobem⁸¹, tj. rozsah, v jakém mohou vnitrostátní soudy vykládat ustanovení tohoto nařízení.
- 66) Přijetí nařízení o blokových výjimkách nemá za cíl přenést na členské státy posuzování slučitelnosti státní podpory s vnitřním trhem, které zůstává ve výlučné pravomoci Komise⁸². Posuzování slučitelnosti konkrétního opatření podpory podle jiných kritérií, než která jsou stanovena v příslušném nařízení o blokových výjimkách, by vyžadovalo komplexní posouzení, které je výlučnou pravomocí Komise⁸³. Vnitrostátní soudy jsou však povinny ověřit, zda vnitrostátní orgány poskytly podporu, která zcela splňuje obecné a zvláštní podmínky použitelného nařízení o blokových výjimkách, které je třeba vykládat striktně.
- 67) Pokud byla podpora poskytnuta podle nařízení o blokové výjimce, aniž by byly splněny všechny příslušné podmínky, nemůže mít příjemce uvedené podpory v tomto okamžiku legitimní očekávání ohledně zachování pravidel při poskytování podpory⁸⁴. Vnitrostátní orgány nemají pravomoc přijímat konečná rozhodnutí o tom, že neexistuje povinnost oznámit podporu⁸⁵.

4.2.2.2. *Existující podpora*

- 68) Jak je uvedeno v bodě 62, na rozdíl od nové podpory nepodléhá existující podpora oznamovací povinnosti. Pokud vnitrostátní soud shledá, že opatření je považováno za existující podporu, nemůže jej přezkoumat. Posouzení, zda je stávající podpora stále slučitelná s vnitřním trhem, a navržení vhodných opatření, pokud již režim není slučitelný, totiž přísluší výhradně Komisi. Při provádění pravidel státní podpory jsou vnitrostátní soudy omezeny pouze na posouzení, zda opatření podpory představuje existující podporu ve smyslu čl. 108 odst. 1 SFEU.
- 69) Smlouvy neposkytují žádné vodítko pro kvalifikaci opatření podpory jako stávající podpory. Okolnosti, za nichž má být podpora považována za existující, jsou definovány v ustanoveních procesního nařízení⁸⁶. Procesní nařízení však neobsahuje žádná

⁸⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, body 90 až 92.

⁸¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 101; rozsudek Soudního dvora ze dne 29. července 2019, BMW v. Komise, C-654/17 P, EU:C:2019:634, bod 151.

⁸² Rozsudek Soudního dvora ze dne 29. července 2019, BMW v. Komise, C-654/17 P, EU:C:2019:634, body 132 a 133; rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 67.

⁸³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 68.

⁸⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 15. prosince 2005, Unicredito Italiano, C-148/04, EU:C:2005:774, bod 104; rozsudek Soudního dvora ze dne 19. března 2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, bod 77; rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 104.

⁸⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 101; rozsudek Soudního dvora ze dne 29. července 2019, BMW v. Komise, C-654/17 P, EU:C:2019:634, bod 151.

⁸⁶ Procesní nařízení, čl. 1 písm. b) a čl. 17 odst. 3.

ustanovení týkající se pravomocí a povinností vnitrostátních soudů, které se nadále řídí ustanoveními SFEU, jak jsou vykládána Soudním dvorem⁸⁷.

- 70) Například čl. 17 odst. 1 procesního nařízení stanoví, že pravomoci Komise nařídít navrácení podpory podléhají promlčecí lhůtě v délce deset let, zatímco odstavec 3 uvedeného článku stanoví, že „jakákoliv podpora, jejíž promlčecí lhůta uplynula, je považována za existující podporu“.
- 71) Desetiletá promlčecí lhůta v tomto ohledu nepředstavuje obecnou zásadu, podle níž by se nová podpora po uplynutí této lhůty stala existující podporou⁸⁸. Desetiletá promlčecí lhůta nemůže být uplatněna na vnitrostátní postup ani analogicky⁸⁹, protože navrácení se provádí v souladu s pravidly stanovenými použitelným vnitrostátním právem.

4.2.3. Ochrana práv jednotlivců před porušením zákazu provádění

- 72) V zájmu ochrany práv jednotlivců před protiprávním poskytováním státní podpory mohou vnitrostátní soudy v závislosti na situaci přijmout různé prostředky nápravy. Mohou například rozhodnout o pozastavení nebo ukončení provádění opatření (oddíl 4.2.3.1), nařídít navrácení již vyplacených částek (oddíl 4.2.3.2) nebo přijmout jiná předběžná opatření s cílem chránit zájmy zúčastněných stran jiným způsobem (oddíl 4.2.3.3)⁹⁰. Mimoto mohou být požádány, aby rozhodly o náhradě škody způsobené třetím stranám v důsledku protiprávního poskytování státní podpory (oddíl 4.2.3.4). V každém případě musí vnitrostátní soudy jednotlivcům zajistit, aby z porušení čl. 108 odst. 3 SFEU byly v souladu s jejich vnitrostátním právem vyvozeny všechny důsledky⁹¹.

4.2.3.1 Pozastavení nebo ukončení provádění opatření

- 73) Pokud státní orgán dosud neprovedl opatření státní podpory poskytnuté v rozporu s čl. 108 odst. 3 SFEU, musí vnitrostátní soudy tomuto provádění zabránit, a to buď jeho pozastavením, nebo ukončením.
- 74) Právo Unie nestanoví žádný určitý důsledek, který by musely vnitrostátní soudy povinně vyvodit, pokud jde o platnost aktu udělujícího protiprávní státní podporu. Vyžaduje pouze to, aby přijaly účinná opatření s cílem zabránit vyplácení protiprávní podpory příjemci. Podle vnitrostátního práva však mohou nastat situace, kdy lze

⁸⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 23. ledna 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, bod 66; rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 110.

⁸⁸ Rozsudek Tribunálu ze dne 30. dubna 2002, vláda Gibraltaru v. Komise, T-195/01 a T-207/01, ECLI:EU:T:2002:111, bod 130.

⁸⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, body 108 a 109; rozsudek Soudního dvora ze dne 30. dubna 2020, Nelson Antunes da Cunha, C-627/18, EU:C:2020:321, bod 33.

⁹⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, bod 43; rozsudek Soudního dvora ze dne 21. prosince 2016, Komise v. Hansestadt Lübeck, C-524/14 P, EU:C:2016:971, bod 29.

⁹¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 3. března 2020, Vodafone Magyarorszá, C-75/18, EU:C:2020:139, bod 23; rozsudek Soudního dvora ze dne 19. prosince 2019, Arriva Italia a další, C-385/18, ECLI:EU:C:2019:1121, bod 84.

pozastavení protiprávního provádění opatření dosáhnout zrušením aktu udělujícího podporu⁹².

- 75) Vnitrostátní soudy proto mohou prohlásit smlouvu, na jejímž základě je podpora poskytována, za neplatnou, zrušit rozhodnutí o poskytnutí podpory nebo pozastavit jeho provádění (například v případech, kdy je podpora poskytována ve formě přístupu k zařízení nebo službě).
- 76) Pokud je podpora poskytována ve splátkách, měly by vnitrostátní soudy nařídit pozastavení budoucích plateb.

4.2.3.2 Navrácení

- 77) Pokud již byla protiprávní podpora vyplacena příjemci, musí vnitrostátní soudy v případě, že Komise nevydala rozhodnutí, kterým se podpora prohlašuje za slučitelnou, v zásadě nařídit úplné navrácení protiprávně poskytnuté částky⁹³. Zrušení podpory prostřednictvím navrácení je logickým důsledkem její protiprávnosti⁹⁴.
- 78) Za účelem obnovy stavu existujícího před poskytnutím podpory musí vnitrostátní soudy zcela zrušit výhodu protiprávně poskytnutou příjemci. Tato výhoda zahrnuje podporu (dále jen „jistina v rámci podpory“) i nezaplacení úroků, které by podnik platil, pokud by si musel částku podpory vypůjčit na trhu po dobu trvání protiprávního stavu, což vede ke zlepšení jeho soutěžního postavení během této doby (dále jen „úroky z protiprávní podpory“)⁹⁵. Vnitrostátní soudy proto musí nařídit navrácení jistiny v rámci podpory i úroků z protiprávní podpory.
- 79) Pokud existují souběžná řízení před vnitrostátním soudem a před Komisí a pokud Komise prohlásí podporu za neslučitelnou, měl by vnitrostátní soud provést rozhodnutí Komise v souladu s jeho ustanoveními⁹⁶.
- 80) Pokud Komise prohlásí podporu za slučitelnou, právo Unie vyžaduje, aby členské státy požadovaly navrácení úroků z protiprávní podpory pouze za dobu trvání protiprávního stavu⁹⁷, která začíná výplatou podpory a končí jejím prohlášením za slučitelnou.

⁹² Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. prosince 2011, Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, body 44 až 47.

⁹³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. července 2005, Xunta de Galicia, C-71/04, EU:C:2005:493, bod 49; rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1996, SFEI a další, C-39/94, EU:C:1996:285, body 40 a 68; rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 1991, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires a další v. Francie, C-354/90, EU:C:1991:440, bod 12; rozsudek Soudního dvora ze dne 8. prosince 2011, Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, bod 43.

⁹⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. prosince 2016, Komise v. Aer Lingus, spojené věci C-164/15 P a C-165/15 P, EU:C:2016:990, bod 116; rozsudek Soudního dvora ze dne 19. března 2015, Eesti Pagar, C-672/13, EU:C:2015:185, bod 70; rozsudek Soudního dvora ze dne 8. prosince 2011, Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, bod 33.

⁹⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 132; rozsudek Soudního dvora ze dne 8. prosince 2011, Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, bod 39.

⁹⁶ V tomto smyslu viz sdělení Komise – Sdělení Komise o navrácení protiprávních a neslučitelných státních podpor ([Úř. věst. C 247, 23.7.2019, s. 1](#)).

⁹⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 68.

Rozhodnutí Komise nemá za následek dodatečné odstranění protiprávnosti prováděcích aktů, které byly přijaty v rozporu s čl. 108 odst. 3 SFEU⁹⁸.

- 81) Pokud bude rozhodnutí Komise, kterým se opatření prohlašuje za slučitelné, zrušeno, nemůže být toto opatření považováno za schválené Komisí. Pokud uvedené opatření představuje státní podporu, je její poskytnutí považováno za protiprávní⁹⁹. Kromě toho, pokud byla podána žaloba na neplatnost, příjemce není oprávněn dovolávat se legitimního očekávání zákonnosti podpory¹⁰⁰.
- 82) V případě nařízení navrácení podpory členským státem, pokud rozhodnutí o navrácení nevydala Komise, se pro účely výpočtu úroků z protiprávní podpory nepoužije čl. 16 odst. 2 procesního nařízení ani články 9 a 11 nařízení Komise (ES) č. 794/2004¹⁰¹. V těchto případech tedy musí orgány dotčeného členského státu vypočítat úroky z protiprávní podpory v souladu s použitelnými pravidly vnitrostátního práva, jsou-li splněny dvě podmínky. Za prvé, tato pravidla musí respektovat zásady rovnocennosti a efektivity (viz oddíl 2.2), a za druhé, úroky z protiprávní podpory musí být vypočítány ve výši rovnající se výši, která by byla použita, kdyby si příjemce musel částku dotčené podpory půjčit na trhu během tohoto období¹⁰².
- 83) Pokud jde o promlčecí lhůtu vztahující se na pravomoc vnitrostátního soudu nařídít navrácení, soudy Unie rozhodly, že desetiletá promlčecí lhůta stanovená procesním nařízením se vztahuje pouze na Komisi¹⁰³. Stanoví-li vnitrostátní postupy delší promlčecí lhůtu, musí vnitrostátní soudce nařídít navrácení podpory poskytnuté v rozporu se zákazem provádění i po uplynutí promlčecí lhůty stanovené ve vztahu ke Komisi. Dokud Komise nerozhodne o navrácení, jsou vnitrostátní soudy vázány rovněž vnitrostátními promlčecími lhůtami kratšími než deset let¹⁰⁴. Pokud Komise přijme rozhodnutí o navrácení, nemohou členské státy odůvodnit neprovedení tohoto rozhodnutí požadavky vnitrostátního práva, jako jsou vnitrostátní promlčecí lhůty¹⁰⁵.

4.2.3.3 Předběžná opatření

- 84) V rámci povinností podle čl. 108 odst. 3 SFEU musí vnitrostátní soudy přijímat předběžná opatření, je-li to vhodné k ochraně práv jednotlivců a k zajištění přímého

⁹⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. února 2008, CELF et ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, bod 40; rozsudek Soudního dvora ze dne 19. března 2015, Eesti Pagar, C-672/13, EU:C:2015:185, bod 76; rozsudek Soudního dvora ze dne 23. ledna 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, bod 59.

⁹⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. února 2008, CELF et ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, bod 63.

¹⁰⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. února 2008, CELF et ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, bod 68.

¹⁰¹ Nařízení Komise (ES) č. 794/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 659/1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy o ES ([Úř. věst. L 140, 30.4.2004, s. 1](#)).

¹⁰² Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 68.

¹⁰³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 23. ledna 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, bod 61.

¹⁰⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 23. ledna 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, body 71 až 75.

¹⁰⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 20. března 1997, Land Rheinland-Pfalz v. Alcan Deutschland, C-24/95, EU:C:1997:163, body 34 až 37; rozsudek Soudního dvora ze dne 29. března 2012, Komise v. Itálie, C-243/10, EU:C:2012:182, bod 35; rozsudek Soudního dvora ze dne 30. dubna 2020, Nelson Antunes da Cunha, C-627/18, EU:C:2020:321, bod 60.

účinku čl. 108 odst. 3 SFEU¹⁰⁶. Vnitrostátní soudy přijímají tato opatření, jejichž cílem je předběžně odstranit protisoutěžní účinky podpory¹⁰⁷, a to v souladu se svými vnitrostátními právními předpisy, jsou-li splněny podmínky rovnocennosti a efektivity (oddíl 2.2).

- 85) Pokud již byla protiprávní podpora vyplacena¹⁰⁸ nebo má být vyplacena, mohou se vnitrostátní soudy rozhodnout, že přijmou předběžná opatření. V prvním případě mohou vnitrostátní soudy nařídít buď vrácení protiprávní podpory, včetně úroků, nebo prozatímní převod podpory, včetně úroků za období mezi poskytnutím podpory a jejím převodem, na vázaný účet. Tyto možnosti zajišťují, že výhoda spojená s protiprávní podporou nezůstane příjemci dále k dispozici. Pokud existuje riziko bezprostřední výplaty podpory, může soud vydat předběžné opatření, které zakazuje vyplacení pravděpodobně protiprávní podpory, dokud nerozhodne ve věci samé¹⁰⁹.
- 86) Obdobně platí, že pokud chce vnitrostátní soud před vydáním konečného rozhodnutí vyčkat výsledku posouzení slučitelnosti ze strany Komise, měl by přijmout vhodná předběžná opatření. Probíhající šetření Komise nezabývá vnitrostátní soud jeho povinností chránit práva jednotlivců podle čl. 108 odst. 3¹¹⁰.
- 87) Vnitrostátní soudy mají povinnost přijmout předběžná opatření, pokud jsou splněny určité podmínky: i) není pochyb o existenci státní podpory; ii) je zahájeno poskytování podpory nebo podpora již byla poskytnuta a iii) není zjištěna existence mimořádných okolností vylučujících její navrácení¹¹¹.

4.2.3.4 Žaloba o náhradu škody

- 88) V rámci úlohy, která jim přísluší podle čl. 108 odst. 3 SFEU, mohou být vnitrostátní soudy rovněž povinny rozhodnout o žalobách o náhradu škody způsobené třetím

¹⁰⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 1991, *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires a další v. Francie*, C-354/90, EU:C:1991:440, bod 12; rozsudek Soudního dvora ze dne 21. prosince 2016, *Komise v. Hansestadt Lübeck*, C-524/14 P, EU:C:2016:971, bod 29; rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1996, *SFEI a další, C-39/94*, EU:C:1996:285, bod 52; rozsudek Soudního dvora ze dne 5. října 2006, *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, EU:C:2006:644, bod 46.

¹⁰⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1996, *SFEI a další, C-39/94*, EU:C:1996:285, bod 52; rozsudek Soudního dvora ze dne 5. října 2006, *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, EU:C:2006:644, bod 46.

¹⁰⁸ Zajímavý francouzský soudní příkaz vydaný po zamítavém rozhodnutí Komise byl zmíněn ve studii o prosazování: jako protiváhu automatického odkladného účinku odvolání proti inkasnímu příkazu uložil vnitrostátní soud příjemci podpory uhradit dlužné částky na vázaný účet. Soud přitom použil ustanovení francouzského práva, podle něhož je možné nařídít předběžnou platbu v případech, kdy povinnost provést platbu nemůže být vážně zpochybněna. Viz příloha 3: Zprávy o jednotlivých zemích v „Závěrečné studii o prosazování pravidel státní podpory a rozhodnutí o státní podpoře vnitrostátními soudy (COMP/2018/001)“, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2019, s. 156, Shrnutí případu FR8: *Cour administrative d'appel de Bordeaux* ze dne 10. prosince 2015, dostupné na adrese: <https://state-aid-caselex-accept.mybit.nl/report>.

¹⁰⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 26. října 2016, *DEI a Komise v. Alouminion tis Ellados*, C-590/14 P, EU:C:2016:797, bod 101.

¹¹⁰ Vnitrostátní soudy se mohou rovněž rozhodnout, že přijmou předběžné opatření, zatímco čekají na stanovisko nebo informace od Komise, nebo rozsudek vyššího vnitrostátního soudu nebo soudů Unie.

¹¹¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. března 2010, *CELF et ministre de la Culture et de la Communication*, C-1/09, EU:C:2010:136, bod 36; usnesení Tribunálu ze dne 3. března 2015, *Gemeente Nijmegen v. Komise*, T-251/13, ECLI:EU:T:2015:142, bod 45.

stranám protiprávní státní podporou. Pokud budou tyto nároky úspěšné, bude žalobcům poskytnuto přímé finanční odškodnění za utrpěnou ztrátu.

- 89) Soudní dvůr opakovaně rozhodl, že dotčené třetí strany mohou tyto žaloby o náhradu škody podat u vnitrostátních soudů v souladu s vnitrostátním právem¹¹², které by mělo respektovat zásady rovnocennosti a efektivity (viz oddíl 2.2). Proto se právní základy uplatňované žalobci v minulosti v rámci členských států značně lišily.
- 90) Bez ohledu na možnost požadovat náhradu škody podle vnitrostátního práva mohou podle rozhodnutí Soudního dvora ve věcech „Francovich“¹¹³ a „Brasserie du Pêcheur“¹¹⁴ porušení zákazu provádění v zásadě vést ke vzniku nároků na náhradu škody¹¹⁵. Tato judikatura potvrzuje, že členské státy musí nahradit ztrátu a škodu způsobenou jednotlivcům v důsledku porušení práva Evropské unie, za které členské státy odpovídají¹¹⁶. Tato odpovědnost členského státu vznikne, pokud: i) předmětem právní normy, která byla porušena, je přiznání práv jednotlivcům; ii) porušení právní normy je dostatečně závažné a iii) existuje přímá příčinná souvislost mezi porušením povinnosti členského státu a škodou, která vznikla poškozeným stranám¹¹⁷.
- 91) První dva požadavky budou obecně splněny ve vztahu k čl. 108 odst. 3 SFEU. Soudní dvůr potvrdil existenci práv jednotlivců podle tohoto ustanovení a upřesnil, že ochrana těchto práv přísluší vnitrostátním soudům¹¹⁸.
- 92) Obdobně platí, že jelikož orgány členských států mají v zásadě povinnost oznámit opatření státní podpory před jejich provedením, bude porušení čl. 108 odst. 3 SFEU ve většině případů postačovat k určení existence závažného porušení ve smyslu judikatury soudů Unie. V případě, kdy se jedná o státní podporu, orgány členského státu nemohou v zásadě tvrdit, že jim zákaz provádění nebyl znám, jelikož existuje vhodná judikatura a pokyny Komise k uplatňování čl. 107 odst. 1 a čl. 108 odst. 3 Smlouvy. V případě

¹¹² Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. února 2008, CELF et ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, bod 55; rozsudek Soudního dvora ze dne 5. října 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich, C-368/04, EU:C:2006:644, bod 56; rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1996, SFEI a další, C-39/94, EU:C:1996:285, bod 75; rozsudek Soudního dvora ze dne 23. ledna 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, bod 56.

¹¹³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. listopadu 1991, Francovich a Bonifaci v. Itálie, C-6/90 a C-9/90, EU:C:1991:428.

¹¹⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 1996, Brasserie du pêcheur v. Bundesrepublik Deutschland a The Queen / Secretary of State for Transport, ex parte Factortame a další, C-46/93 a C-48/93, EU:C:1991:428, bod 51.

¹¹⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. června 2006, Traghetti del Mediterraneo, C-173/03, ECLI:EU:C:2006:391, bod 41.

¹¹⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. listopadu 1991, Francovich a Bonifaci v. Itálie, C-6/90 a C-9/90, EU:C:1991:428, body 31 až 37; rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 1996, Brasserie du pêcheur v. Bundesrepublik Deutschland a The Queen / Secretary of State for Transport, ex parte Factortame a další, C-46/93 a C-48/93, EU:C:1991:428, bod 31.

¹¹⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. června 2006, Traghetti del Mediterraneo, C-173/03, EU:C:2006:391, bod 45.

¹¹⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 1991, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires a další v. Francie, C-354/90, EU:C:1991:440, body 12 až 14; rozsudek Soudního dvora ze dne 21. října 2003, van Calster a Cleeren, C-261/01 a C-262/01, EU:C:2003:571, bod 53; rozsudek Soudního dvora ze dne 12. února 2008, CELF et ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, bod 38.

pochybností a z důvodu právní jistoty mohou členské státy vždy oznámit opatření Komisi¹¹⁹.

- 93) Třetí požadavek, že porušení práva Unie musí žalobci způsobit skutečnou a určitou finanční škodu, může být splněn různým způsobem. Studie o prosazování poukázala na to, že vnitrostátní soudy náhradu škody přiznaly jen zřídka, přičemž zejména zpochybňovaly zjištění příčinné souvislosti mezi újmou a protiprávní podporou¹²⁰.
- 94) Žalobci budou často tvrdit, že podpora přímo způsobila ušlý zisk. Pokud se vnitrostátní soudy setkají s těmito žalobami, měly by vzít v úvahu tyto aspekty:
- a) na základě principů rovnocennosti a efektivity, uplatňujících se v právu Evropské unie, nesmějí ustanovení vnitrostátního práva vylučovat odpovědnost členského ztrátu za ušlý zisk¹²¹. Pokud vnitrostátní právo vylučuje ušlý zisk z náhrady škody, vnitrostátní soud by neměl toto ustanovení použít, pokud se jedná o žaloby o náhradu škody podle čl. 108 odst. 3 SFEU;
 - b) určení skutečné výše ušlého zisku bude snadnější, jestliže protiprávní podpora umožnila příjemci získat zakázku nebo zvláštní obchodní příležitost oproti žalobci, kterou příjemce již využil;
 - c) pokud má podpora za následek pouze ztrátu podílu na trhu, je zapotřebí komplexnější vyčíslení škody. Jedním z možných způsobů, jak řešit tyto případy, by mohlo být porovnání skutečného příjmu žalobce (na základě účtu zisků a ztrát) s hypotetickým příjmem, který by mohl získat, pokud by protiprávní podpora nebyla udělena¹²²;

¹¹⁹ V některých případech však soudy Unie dospěly k názoru, že za účelem určení, zda pouhé porušení práva Unie členským státem představuje dostatečně závažné porušení, musí vnitrostátní soudy zohlednit několik faktorů, jako je ospravedlnitelnost dotčeného porušení nebo skutečnost, že k tomuto porušení mohl přispět postoj zaujatý orgánem Unie. V tomto smyslu viz rozsudek Soudního dvora ze dne 25. ledna 2007, *Robins a další*, C-278/05, EU:C:2007:56, bod 71; rozsudek Soudního dvora ze dne 4. července 2000, *Haim*, C-424/97, EU:C:2000:357, bod 38; rozsudek Soudního dvora ze dne 23. května 1996, *The Queen v. Ministry of Agriculture, Fisheries and Food, ex parte Hedley Lomas (Irsko)*, C-5/94, EU:C:1996:205, bod 28.

¹²⁰ V některých případech však vnitrostátní soudy uznaly zásadu odpovědnosti státu. V tomto smyslu viz *Odvolací správní soud v Marseille, CTC v. Corsica Ferries France*, 12. února 2018; *Rapport d'expertise, CTC v. Corsica Ferries France*, 28. února 2019, N/REF: 500060, Příloha 3: Zprávy o jednotlivých zemích v „Závěrečné studii o prosazování pravidel státní podpory a rozhodnutí o státní podpoře vnitrostátními soudy (COMP/2018/001)“, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2019, s. 152, dostupné na adrese: <https://state-aid-caselex-accept.mybit.nl/report>.

¹²¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 1996, *Brasserie du pêcheur v. Bundesrepublik Deutschland a The Queen / Secretary of State for Transport, ex parte Factortame a další*, C-46/93 a C-48/93, EU:C:1991:428, body 87 a 90.

¹²² Zajímavý případ byl zmíněn ve studii o prosazování, kdy francouzský správní soud po rozhodnutí Komise, kterým bylo nařízeno navrácení neslučitelné podpory, rozhodl o přiznání náhrady škody hlavnímu konkurentovi příjemce za ztrátu podílu na trhu. Odvolací soud částečně zrušil předchozí rozhodnutí o odhadu škod a následně jmenoval nezávislého znalce, aby vypočetl přesnou výši odškodnění. Znalec určil počet zákazníků, kteří kvůli poskytnutí neslučitelné podpory přešli od stěžovatele k příjemci, a vyčíslil částku následně ušlého příjmu. Toto vyčíslení je často složité a závisí na vlastnostech trhu a počtu konkurentů. Viz příloha 3: Zprávy o jednotlivých zemích v „Závěrečné studii o prosazování pravidel státní podpory a rozhodnutí o státní podpoře vnitrostátními soudy (COMP/2018/001)“, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2019, s. 152, Shrnutí případu FR6: *Tribunal administratif de Bastia* ze dne 23. února 2017, dostupné na adrese: <https://state-aid-caselex-accept.mybit.nl/report>.

- d) mohou nastat případy, kdy škoda, která žalobci vznikla, překračuje ušlý zisk. Tak tomu může být tehdy, když je v důsledku protiprávní podpory žalobce donucen zanechat podnikání.
- 95) Vnitrostátní procesní pravidla někdy vnitrostátním soudům umožňují vycházet za účelem stanovení skutečné náhrady škody z posouzení znalcem nebo z přiměřených odhadů. Je-li tomu tak a za předpokladu, že je dodržena zásada efektivity¹²³, lze tyto odhady rovněž použít pro účely žalob o náhradu škody podle čl. 108 odst. 3 SFEU.
- 96) Možnost požadovat náhradu škody je v zásadě nezávislá na případném souběžném šetření Komise týkajícím se téhož opatření podpory. Jakékoli probíhající šetření prováděné Komisí nezbavuje vnitrostátní soudy jejich povinnosti chránit práva jednotlivců podle čl. 108 odst. 3 SFEU¹²⁴. Jelikož žalobci mohou být schopni prokázat, že jim vznikla ztráta v důsledku předčasného poskytnutí podpory, a zejména v důsledku protiprávní časové výhody příjemce, nejsou úspěšné žaloby o náhradu škody rovněž vyloučeny, pokud v době, kdy vnitrostátní soud rozhoduje o žádosti, již Komise podporu prohlásila za slučitelnou¹²⁵.
- 97) Komise v několika případech rozhodla, že náhrady škody přiznané podle vnitrostátního práva představují protiprávní podporu¹²⁶. Soudní dvůr připomněl, že státní podpora se svým právním charakterem zásadně liší od náhrady škody, kterou musí vnitrostátní orgány vyplatit jednotlivcům jako náhradu za újmu, kterou způsobily¹²⁷. Při rozhodování o náhradě nákladů vynaložených v přímém důsledku protiprávní podpory třetím stranám však musí vnitrostátní soudy dbát na to, aby nepřijaly rozhodnutí, jejichž jediným účinkem je rozšíření okruhu příjemců¹²⁸.
- 98) V několika dalších případech se příjemci protiprávní podpory pokusili od státu požadovat náhradu škody poté, co jim bylo nařízeno částku vrátit. Tito příjemci obvykle argumentují údajným porušením svých legitimních očekávání. Soudní dvůr nicméně rozhodl, že protiprávně udělené opatření nemohlo u příjemce vyvolat legitimní

accept.mybit.nl/report. Viz také Odvolací správní soud v Marseille, CTC v. Corsica Ferries France, 12. února 2018; Rapport d'expertise, CTC v. Corsica Ferries France, 28. února 2019, N/REF: 500060.

¹²³ Viz oddíl 2.2 výše.

¹²⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1996, SFEI a další, C-39/94, EU:C:1996:285, bod 52; rozsudek Soudního dvora ze dne 23. ledna 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, body 57 a 58.

¹²⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. února 2008, CELF et ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, body 53 a 55; rozsudek Soudního dvora ze dne 23. ledna 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, bod 60.

¹²⁶ Rozhodnutí Komise (EU) 2015/1470 ze dne 30. března 2015 o státní podpoře SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN) poskytnuté Rumunskem – Rozhodčí nález ve věci Mícula v. Rumunsko ze dne 11. prosince 2013 ([Úř. věst. 232, 4.9.2015, s. 43](#)).

¹²⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 27. září 1988, Asteris a další v. Řecko a EEC spojené věci C-106 až 120/87, EU:C:1988:457, bod 23; rozsudek Soudního dvora ze dne 21. prosince 2016, Komise v. Aer Lingus, spojené věci C-164/15 P a C-165/15, EU:C:2016:990, bod 72.

¹²⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. října 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich, C-368/04, EU:C:2006:644, bod 57.

očekávání, které by umožňovalo určit, zda byl dodržen správný postup pro poskytnutí podpory¹²⁹.

- 99) Žaloby o náhradu škody směřují obvykle proti orgánu udělujícímu státní podporu. V rozsudku ve věci „SFEI“ se Soudní dvůr výslovně zabýval otázkou, zda lze podle práva Unie podat proti příjemci podpory přímé žaloby o náhradu škody, a dospěl k závěru, že jelikož čl. 108 odst. 3 SFEU neukládá příjemci žádnou přímou povinnost, porušení uvedeného článku není dostatečným základem pro vznik odpovědnosti příjemce¹³⁰. Tím není dotčena možnost podat žalobu o náhradu škody proti příjemci v souladu s vnitrostátním právem, například na základě vnitrostátních ustanovení upravujících mimosmluvní odpovědnost¹³¹.

5. SPOLUPRÁCE MEZI KOMISÍ A VNITROSTÁTNÍMI SOUDY

- 100) Komise musí podporovat vnitrostátní soudy při plnění jejich klíčové úlohy při prosazování pravidel státní podpory podle čl. 4 odst. 3 SEU. Vnitrostátní soudy mohou naopak požádat Komisi o pomoc při uplatňování těchto pravidel v rámci projednávaného případu. Úzká spolupráce mezi soudy členských států a Komisí přispívá ke zvýšení úrovně jednotnosti¹³² a účinnosti při uplatňování pravidel státní podpory v celé Evropské unii.

5.1. Pomoc Komise vnitrostátním soudům

- 101) Při poskytování podpory vnitrostátním soudům musí Komise dodržovat svou povinnost zachovat profesní tajemství a chránit své vlastní fungování a nezávislost¹³³. Při plnění své povinnosti podle článku 4 odst. 3 SEU vůči vnitrostátním soudům musí proto Komise zůstat neutrální a objektivní. Komise může požádat vnitrostátní soudy o zaslání informací nezbytných pro poskytnutí požadované pomoci. Pomoc Komise vnitrostátním soudům nebude sloužit soukromým zájmům stran. Přispění Komise je totiž součástí její povinnosti zajistit správné provádění pravidel státní podpory a bránit veřejný zájem¹³⁴. Komise proto nevyslechne žádnou ze stran vnitrostátního řízení.
- 102) Pomocí poskytnutou vnitrostátním soudům podle článku 29 procesního nařízení není dotčena možnost nebo povinnost¹³⁵ vnitrostátních soudů požádat v souladu s článkem

¹²⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, body 98 až 104; rozsudek Soudního dvora ze dne 15. prosince 2005, Unicredito Italiano, C-148/04, EU:C:2005:774, bod 104; rozsudek Soudního dvora ze dne 19. března 2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, bod 77.

¹³⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1996, SFEI a další, C-39/94, EU:C:1996:285, body 72 až 74.

¹³¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1996, SFEI a další, C-39/94, EU:C:1996:285, bod 75. V případech, kdy je třeba rozhodnout, který právní řád se použije, se použitelné právo určí podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II) ([Úř. věst. L 199, 31.7.2007, s. 40](#)).

¹³² Třicátý sedmý bod odůvodnění procesního nařízení ([Úř. věst. L 248, 24.9.2015, s. 12](#)).

¹³³ Usnesení Soudního dvora ze dne 6. prosince 1990, Zwartveld a další, C-2/88 Imm., EU:C:1990:440; body 10 a 11; rozsudek Tribunálu ze dne 18. září 1996, Postbank v. Komise, T-353/94, ECLI:EU:T:1996:119, bod 93.

¹³⁴ Třicátý sedmý bod odůvodnění procesního nařízení ([Úř. věst. L 248, 24.9.2015, s. 12](#)).

¹³⁵ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 6. října 1982, CILFIT v. Ministero della Sanità, C-283/81, EU:C:1982:335, body 14 až 20; rozsudek Soudního dvora ze dne 11. září 2008, Unión General de Trabajadores de La Rioja, spojené věci C-428/06 až C-434/06, EU:C:2008:488, body 42 a 43; rozsudek Soudního dvora ze

267 SFEU Soudní dvůr o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci výkladu nebo platnosti práva Unie¹³⁶.

5.1.1. Způsoby spolupráce

- 103) V článku 29 procesního nařízení jsou kodifikovány tři způsoby spolupráce mezi Komisí a vnitrostátními soudy. Tyto způsoby spolupráce jsou podrobněji vysvětleny v oddílech 5.1.1.1, 5.1.1.2 a 5.1.1.3 tohoto oznámení.

5.1.1.1. Předávání informací vnitrostátním soudům

- 104) Podle článku 29 procesního nařízení mohou vnitrostátní soudy požádat Komisi, aby jim zaslala informace, které má k dispozici¹³⁷.
- 105) Vnitrostátní soudy mohou požádat o poskytnutí informací o řízeních projednávaných před Komisí týkajících se státní podpory. To zahrnuje například informace o tom: i) zda před Komisí probíhá řízení týkající se opatření státní podpory; ii) zda členský stát řádně oznámil určité opatření podpory v souladu s čl. 108 odst. 3 SFEU; iii) zda Komise zahájila formální vyšetřování a iv) zda již Komise přijala rozhodnutí¹³⁸.
- 106) Vnitrostátní soudy mohou mimoto Komisi požádat o zaslání dokumentů, které má k dispozici. Může se jednat zejména o kopie stávajících rozhodnutí Komise, pokud tato rozhodnutí nebyla dosud zveřejněna na internetových stránkách Komise, faktické údaje, statistické údaje, studie trhu a ekonomické analýzy.
- 107) Povinnost loajální spolupráce zakotvená v čl. 4 odst. 3 SEU vyžaduje, aby Komise poskytla vnitrostátním soudům jakékoli informace, které mohou požadovat¹³⁹. To zahrnuje rovněž informace, na něž se vztahuje povinnost zachování profesního tajemství.
- 108) Při předání informací vnitrostátním soudům Komise musí dostát zárukám daným fyzickým a právníckým osobám podle článku 339 SFEU¹⁴⁰. Článek 339 SFEU brání členům, úředníkům a dalším zaměstnancům Komise zveřejnit informace, na které se vztahuje povinnost zachovat profesní tajemství. To se může týkat důvěrných informací a obchodního tajemství.
- 109) Pokud má Komise v úmyslu zaslat informace, na které se vztahuje profesní tajemství, vnitrostátnímu soudu, požádá vnitrostátní soud o potvrzení, že zaručí ochranu těchto

dne 28. července 2016, Association France Nature Environnement, C-379/15, EU:C:2016:603, body 47 až 50; rozsudek Soudního dvora ze dne 15. září 2016, PGE, C-574/14, EU:C:2016:686, bod 40; rozsudek Soudního dvora ze dne 4. října 2018, Komise v. Francie (záloha), C-416/17, EU:C:2018:811, body 108 a následující.

¹³⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, bod 44; rozsudek Soudního dvora ze dne 15. září 2016, PGE, C-574/14, EU:C:2016:686, bod 40.

¹³⁷ Procesní nařízení, čl. 29 odst. 1, první část.

¹³⁸ Po doručení těchto informací může dotazující vnitrostátní soud požádat o pravidelné informování o stavu věci.

¹³⁹ Rozsudek Tribunálu ze dne 18. září 1996, Postbank v. Komise, T-353/94, ECLI:EU:T:1996:119, bod 64; usnesení Soudního dvora ze dne 13. července 1990, Zwartveld a další, C-2/88 Imm., EU:C:1990:315; body 16 až 22.

¹⁴⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 28. února 1991, Delimitis v. Henninger Bräu, C-234/89, EU:C:1991:91, bod 53; rozsudek Tribunálu ze dne 18. září 1996, Postbank v. Komise, T-353/94, ECLI:EU:T:1996:119, bod 90.

důvěrných informací a obchodních tajemství. Pokud vnitrostátní soud tuto záruku poskytne, zašle Komise požadované informace s vyznačením těch částí, na které se vztahuje profesní tajemství, a neměly by proto být zveřejněny. Jestliže však vnitrostátní soud nemůže tuto záruku poskytnout, Komise příslušné informace nezašle¹⁴¹.

- 110) Komise také nemusí být schopna poskytnout informace vnitrostátním soudům v jiných situacích. Komise může zejména odmítnout zaslat soudu členského státu informace tehdy, pokud by toto předání informací zasahovalo do fungování a nezávislosti Evropské unie. Tak by tomu bylo v případě, pokud by zveřejnění ohrozilo plnění úkolů svěřených Komisi¹⁴² (například informace týkající se vnitřního rozhodovacího procesu Komise).
- 111) S cílem zajistit účinnou spolupráci s vnitrostátními soudy se Komise snaží poskytnout vnitrostátním soudům požadované informace do jednoho měsíce od data podání žádosti. Pokud Komise potřebuje požádat vnitrostátní soudy o bližší vysvětlení jejich původních žádostí nebo konzultovat s třetími stranami, kterých se předání informací přímo dotýká, začíná jednoměsíční lhůta běžet znovu od okamžiku, kdy bylo vysvětlení obdrženo nebo konzultace ukončena¹⁴³.

5.1.1.2. Předávání stanovisek týkajících se uplatňování pravidel státní podpory

- 112) Článek 29 procesního nařízení umožňuje vnitrostátním soudům požádat Komisi rovněž o stanovisko k otázkám týkajícím se uplatňování pravidel státní podpory¹⁴⁴.
- 113) Při uplatňování pravidel státní podpory na projednávanou věc musí vnitrostátní soudy respektovat příslušná pravidla Evropské unie a judikaturu soudů Unie. Aniž je dotčen konečný výklad Smluv soudy Unie, mohou vnitrostátní soudy nalézt pokyny pro uplatňování pravidel státní podpory v rozhodovací praxi Komise, jakož i v příslušných oznámeních a pokynech Komise. Vnitrostátní soudy mohou nalézt pokyny rovněž v předchozích stanoviscích nebo připomínkách Komise zveřejněných na jejich internetových stránkách, pokud projednávané otázky obsahují prvky analogické k těm, které řeší jiné vnitrostátní soudy¹⁴⁵.
- 114) Za určitých okolností však dřívější rozhodnutí, stanoviska, oznámení nebo sdělení Komise nemusí poskytovat soudům členských států dostatečná vodítka. V souladu se zásadou loajální spolupráce zakotvenou v čl. 4 odst. 3 SEU a vzhledem ke klíčové úloze vnitrostátních soudů při prosazování státní podpory umožňuje Komise soudům členských států, aby si vyžádaly její stanovisko k příslušným otázkám týkajícím se uplatňování pravidel státní podpory¹⁴⁶.

¹⁴¹ Rozsudek Tribunálu ze dne 18. září 1996, *Postbank v. Komise*, T-353/94, ECLI:EU:T:1996:119, bod 93; usnesení Soudního dvora ze dne 6. prosince 1990, *Zwartveld a další*, C-2/88 Imm., EU:C:1990:440; body 10 a 11.

¹⁴² Usnesení Soudního dvora ze dne 6. prosince 1990, *Zwartveld a další*, C-2/88 Imm., EU:C:1990:440; bod 11; rozsudek Soudního dvora ze dne 26. listopadu 2002, *First and Franex*, C-275/00, EU:C:2002:711, bod 49; rozsudek Tribunálu ze dne 18. září 1996, *Postbank v. Komise*, T-353/94, ECLI:EU:T:1996:119, bod 93.

¹⁴³ Tak tomu může být například u určitých druhů informací poskytnutých soukromou osobou nebo jsou-li informace poskytnuté jedním členským státem požadovány soudem jiného členského státu.

¹⁴⁴ Procesní nařízení, čl. 29 odst. 1, druhá část.

¹⁴⁵ Viz oddíl 5.1.2.

¹⁴⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1996, *SFEI a další*, C-39/94, EU:C:1996:285, bod 50.

- 115) Žádosti o stanovisko Komise se mohou v zásadě týkat všech ekonomických, skutkových a právních otázek souvisejících se státní podporou, jež vyvstanou v kontextu vnitrostátních řízení. Soudy členských států mohou Komisi požádat mimo jiné o stanoviska k těmto otázkám:
- a) zda určité opatření obsahuje prvky podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, a pokud ano, mohou požádat o pokyny, jak vyčíslit částku podpory. Tyto žádosti se mohou týkat konkrétního prvku státní podpory ve smyslu článku 107 SFEU (a sice pojmu podnik, existence selektivní výhody, přičitatelnosti opatření členskému státu a zapojení státních prostředků, možného narušení hospodářské soutěže a dopadů na obchod mezi členskými státy);
 - b) zda určité opatření podpory splňuje některý požadavek nařízení o blokových výjimkách, takže není nutné předchozí oznámení Komisi a nepoužije se zákaz provádění podle čl. 108 odst. 3 SFEU;
 - c) zda jednotlivá podpora spadá do režimu podpory oznámené Komisi a prohlášené rozhodnutím Komise za slučitelné s vnitřním trhem, nebo je jinak považována za existující podporu, a proto se na ni nevztahuje zákaz provádění podle čl. 108 odst. 3 SFEU;
 - d) zda existují výjimečné okolnosti¹⁴⁷, které by vnitrostátnímu soudu bránily v nařízení úplného navrácení podpory podle práva Unie;
 - e) jaké jsou právní podmínky pro žaloby o náhradu škody podle práva Unie a pokyny, jak vyčíslit vzniklou škodu.
- 116) Vnitrostátní soudy nemají pravomoc posuzovat slučitelnost opatření podpory na základě čl. 107 odst. 2, čl. 107 odst. 3, čl. 106 odst. 2 a článku 93 SFEU¹⁴⁸. Proto nemohou požádat Komisi, aby poskytla své stanovisko ke slučitelnosti určitého opatření podpory s vnitřním trhem. Vnitrostátní soudy se však mohou Komise dotázat, zda již zahájila posuzování slučitelnosti určitého opatření podpory, jak je vysvětleno v oddíle 5.1.1.1 výše.
- 117) Při vydávání stanoviska poskytne Komise v souladu se zásadou loajální spolupráce podle čl. 4 odst. 3 SEU vnitrostátnímu soudu požadované věcné informace nebo hospodářské či právní objasnění. Na rozdíl od závazného výkladu práva Unie ze strany soudů Unie není stanovisko Komise pro vnitrostátní soud právně závazné.
- 118) Komise poskytne své stanovisko vnitrostátním soudům v souladu s jejich procesními pravidly a postupy. S cílem zajistit účinnou spolupráci se soudy členských států bude Komise usilovat o to, aby vnitrostátnímu soudu poskytla požadované stanovisko do čtyř měsíců ode dne data žádosti. Pokud Komise potřebuje požádat vnitrostátní soud o bližší vysvětlení týkající se jeho žádosti, může být tato čtyřměsíční lhůta prodloužena.

¹⁴⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1996, SFEI a další, C-39/94, EU:C:1996:285, body 68 až 71.

¹⁴⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 4. března 2020, CSTP Azienda della Mobilità v. Komise, C-587/18 P, ECLI:EU:C:2020:150, bod 90; rozsudek Soudního dvora ze dne 19. července 2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, body 50 až 52.

119) Vnitrostátní soudy musí chránit práva jednotlivců podle čl. 108 odst. 3 SFEU také během období, kdy Komise připravuje požadované stanovisko. Jak je uvedeno výše, povinnost vnitrostátního soudu chránit práva jednotlivců podle čl. 108 odst. 3 SFEU, a to i prostřednictvím předběžných opatření¹⁴⁹, platí bez ohledu na to, zda bylo vydáno stanovisko Komise.

5.1.1.3. Předkládání vyjádření *amicus curiae*

120) Podle čl. 29 odst. 2 procesního nařízení může Komise předkládat vnitrostátním soudům písemné připomínky k uplatňování pravidel státní podpory. Se svolením dotyčného soudu může překládat rovněž ústní vyjádření. Tato vyjádření jsou rovněž známá jako „vyjádření *amicus curiae*“. Komise předkládá vyjádření *amicus curiae* z vlastního podnětu.

121) Soudy členských států nebo strany sporu projednávaného před vnitrostátním soudem však mohou požádat Komisi, aby poskytla vyjádření *amicus curiae* v případě, že se projednávané záležitosti týkají státní podpory. Rozhodnutí zasáhnout jako *amicus curiae* do věci projednávané u vnitrostátního soudu je výlučnou výsadou Komise a spadá zcela do její rozhodovací pravomoci. Komise proto není povinna na tyto žádosti odpovídat ani k nim zaujmout stanovisko.

122) Komise předkládá vyjádření *amicus curiae* v rámci vnitrostátních soudních řízení za účelem zajištění jednotného uplatňování čl. 107 odst. 1 nebo čl. 108 odst. 3 SFEU¹⁵⁰. Při hodnocení nezbytnosti a vhodnosti svého příspěví může Komise mimo jiné zvážit:

- a) zda se očekává, že významnost konkrétního případu bude přesahovat jeho rámec (například pokud se v projednávaném případě jedná o obecnou otázku týkající se státní podpory);
- b) zda mohou vyjádření Komise přispět k účinnosti prosazování pravidel státní podpory dotčenými vnitrostátními soudy;
- c) zahrnuje-li případ novou podstatnou otázku, na niž se nevztahuje rozhodovací praxe Komise ani oznámení a pokyny; nebo
- d) zda je věc projednávána před soudem, proti jehož rozsudku nelze podat další opravné prostředky.

123) Komise plně respektuje nezávislost a fungování vnitrostátních soudů. Pokud jde o stanoviska Komise uvedená v oddíle 5.1.1.2 výše, vyjádření *amicus curiae* nejsou pro vnitrostátní soud rozhodující ve věci, do jejíhož projednávání Komise vstoupila, závazná. Před předložením vyjádření *amicus curiae* z vlastního podnětu informuje

¹⁴⁹ Viz výše, oddíl 4.2.3.3.

¹⁵⁰ Od roku 2014 předložila Komise připomínky *amicus curiae* týkající se existence podpory, definice služby obecného hospodářského zájmu, výkonu rozhodnutí Komise o navrácení a pokyny, zda použít vnitrostátní právo, nebo právo Unie. V tomto smyslu viz „Závěrečná studie o prosazování pravidel státní podpory a rozhodnutí o státní podpoře vnitrostátními soudy (COMP/2018/001)“, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2019, s. 111, dostupné na adrese: <https://state-aid-caselex-accept.mybit.nl/report>.

Komise dotčený členský stát zasláním dopisu jeho stálému zastoupení při Evropské unii.

- 124) Aby mohla předložit užitečná vyjádření, může Komise požádat příslušný vnitrostátní soud o zaslání dokumentů, které má k dispozici a které jsou nezbytné pro posouzení věci Komisí. Komise použije tyto dokumenty pouze za účelem přípravy svých vyjádření.
- 125) Procesní nařízení nestanoví procesní rámec pro předkládání vyjádření *amicus curiae*. Komise proto předkládá svá vyjádření v souladu s procesními pravidly a praxí členských států, včetně těch, která chrání práva stran. Pokud členský stát dosud nestanovil příslušný procesní rámec, je na vnitrostátním soudu, aby určil, jaká procesní pravidla by měla být dodržena při předkládání vyjádření *amicus curiae* v projednávané věci.
- 126) Vnitrostátní procesní rámec by měl respektovat zásady stanovené v oddíle 2.2 tohoto oznámení. Z toho vyplývá, že vnitrostátní procesní rámec pro předkládání vyjádření k otázkám týkajícím se použití čl. 107 odst. 1 a čl. 108 odst. 3 SFEU nemůže učinit předkládání těchto vyjádření a) nadměrně obtížným nebo prakticky nemožným (v souladu se zásadou efektivit) a b) obtížnějším než předkládání vyjádření v soudních řízeních, kde se použije rovnocenné vnitrostátní právo (podle zásady rovnocennosti).

5.1.2. Jednotné kontaktní místo a zveřejňování stanovisek a vyjádření *amicus curiae*

- 127) Pro účinnější spolupráci a komunikaci se soudy členských států zřídila Komise jednotné kontaktní místo, na něž mohou vnitrostátní soudy směřovat své žádosti:

Evropská komise
Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž
COMP Amicus State Aid
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIE
Telefon: 0032 2 29 76271
Fax: 0032 2 29 53584
E-mail: COMP-AMICUS-STATE-AID@ec.europa.eu

- 128) Komise vyzývá vnitrostátní soudy, aby i nadále využívaly toto jednotné kontaktní místo k předávání informací a žádostí Komisi v souladu s oddíly (5.1.1.1), (5.1.1.2) a (5.1.1.3) tohoto oznámení. Vnitrostátní soudy mohou zasílat svá podání v kterémkoli z 24 úředních jazyků Evropské unie¹⁵¹.
- 129) Komise podá zprávu o své spolupráci s vnitrostátními soudy ve své výroční zprávě o politice hospodářské soutěže. Svá stanoviska a připomínky může rovněž zpřístupnit na svých internetových stránkách¹⁵².
- 130) Při předkládání stanovisek nebo vyjádření *amicus curiae* žádá Komise vnitrostátní soudy, aby povolily jejich zveřejnění. To jí umožňuje zveřejňovat na svých

¹⁵¹ Úplný seznam úředních jazyků Evropské unie je uveden v čl. 55 odst. 1 SEU.

¹⁵² Zveřejňování stanovisek Komise a vyjádření *amicus curiae* podléhá souhlasu vnitrostátního soudu.

internetových stránkách stanoviska a vyjádření *amicus curiae*, která předložila, a rozsudky vydané příslušným vnitrostátním soudem, jsou-li k dispozici.

- 131) Komise bude usilovat o vytvoření specializované online platformy, prostřednictvím níž budou moci vnitrostátní soudy zasílat Komisi jiné dotazy týkající se politiky státní podpory než dotazy uvedené v oddílech (5.1.1.1), (5.1.1.2) a (5.1.1.3) tohoto oznámení, které mohou vyvstat při jejich každodenní práci.

5.2. Pomoc vnitrostátních soudů Komisi

- 132) Z povinnosti loajální spolupráce zakotvené v čl. 4 odst. 3 SEU rovněž vyplývá, že členské státy, včetně jejich soudních orgánů, musí být nápomocny orgánům Evropské unie v zájmu dosažení cílů Evropské unie.
- 133) Za účelem zajištění účinného prosazování pravidel státní podpory jsou vnitrostátní soudy vyzývány, aby neprodleně předaly Komisi kopii jakéhokoli písemného rozsudku, který vydaly v návaznosti na poskytnutí informací nebo stanoviska Komise nebo poté, co jim Komise předložila vyjádření *amicus curiae*. To umožňuje Komisi, aby se včas dozvěděla o věcech, ke kterým by mohlo být vhodné předložit vyjádření, pokud by některý z účastníků podal proti rozsudku odvolání. Při předávání rozsudku sdělí vnitrostátní soudy Komisi, zda udělují souhlas s jeho zveřejněním na internetových stránkách Komise.
- 134) Za účelem účinnějšího a jednotnějšího uplatňování pravidel státní podpory Komise členské státy vybízí, aby zřídily koordinační střediska pro vnitrostátní soudce, kteří rozhodují o otázkách týkajících se státní podpory. Komise rovněž zastává názor, že pro sdílení znalostí může být zvláště důležité vytvoření formálních či neformálních sítí soudců, kteří rozhodují o otázkách týkajících se státní podpory, ať už na vnitrostátní, nebo evropské úrovni. Ústřední koordinační střediska a síť soudců mohou vnitrostátním soudcům umožnit sdílení osvědčených postupů v oblasti státní podpory a usnadnit Komisi předávání informací o nejnovějším vývoji politiky v oblasti státní podpory těmto soudcům, například prostřednictvím školení a informačních zpravodajů.

6. DŮSLEDKY NEPROVEDENÍ PRAVIDEL STÁTNÍ PODPORY A ROZHODNUTÍ O STÁTNÍ PODPOŘE

- 135) Jak je uvedeno v oddílech 4.2.1 a 4.2.2 tohoto oznámení, vnitrostátní soudy mohou být vyzývány, aby ve svých vnitrostátních právních systémech přímo použily ustanovení čl. 107 odst. 1 a čl. 108 odst. 3 SFEU. Pokud vnitrostátní soudy rozhodnou o poskytnutí nové podpory v rozporu se zákazem provádění, může Komise za účelem posouzení slučitelnosti protiprávní státní podpory s vnitřním trhem zahájit vyšetřovací řízení podle článku 12 procesního nařízení. Pokud soudy členských států kromě toho nezajistí dodržování povinností vyplývajících z rozhodnutí Komise o navrácení nebo ze Smluv¹⁵³, může Komise zahájit řízení o nesplnění povinnosti.

¹⁵³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. září 2014, Komise v. Německo, C-527/12, EU:C:2014:2193, bod 56.

- 136) Jakožto orgány členských států jsou vnitrostátní soudy vyzývány, aby přijaly vhodná opatření k zajištění účinného provádění rozhodnutí o navrácení. Důsledky neprovedení rozhodnutí Komise o navrácení členskými státy jsou uvedeny ve Sdělení Komise o navrácení protiprávních a neslučitelných státních podpor¹⁵⁴.
- 137) Vnitrostátní soudy musí rovněž chránit práva jednotlivců před případným porušením zákazu provádění¹⁵⁵. Jak je uvedeno v oddíle 6.2 tohoto oznámení, členské státy, včetně vnitrostátních soudů, které nechrání tato práva, neplní své povinnosti podle práva Unie¹⁵⁶.

6.1. Řízení o protiprávní podpoře před Komisí

- 138) Vnitrostátní soudy mohou přímo porušit čl. 108 odst. 3 SFEU tím, že v rámci řízení poskytnou novou podporu. K tomu může dojít tehdy, pokud vnitrostátní soud vydá rozhodnutí ovlivňující provedení aktu udělujícího státní podporu. Tak je tomu tehdy, má-li výklad smlouvy nebo rozhodnutí o udělení podpory za následek prodloužení původní doby trvání opatření podpory¹⁵⁷.
- 139) V důsledku toho musí vnitrostátní soudy dodržovat čl. 108 odst. 3 SFEU a oznámit Komisi jakékoli rozhodnutí, kterým se mění akt udělující státní podporu nebo prodlužuje jeho platnost, například tím, že ho vykládá¹⁵⁸.
- 140) Pokud vnitrostátní soud nezajistí dodržení zákazu provádění tím, že oznámí novou podporu a podrobí ji přezkumu Komise, může Komise zahájit šetření týkající se protiprávní státní podpory z vlastního podnětu nebo poté, co obdrží od kterékoli ze zúčastněných stran stížnost podle článku 12 procesního nařízení.

6.2. Řízení o nesplnění povinnosti

- 141) Má-li Komise za to, že členský stát nesplnil povinnost, která pro něj ze Smluv vyplývá, může podle článku 258 SFEU zahájit řízení o nesplnění povinnosti. Účelem tohoto řízení je zamezit neplnění povinnosti. Po skončení fáze před zahájením soudního řízení může Komise věc předložit Soudnímu dvoru, pokud po formální výměně názorů s dotčeným členským státem vydá odůvodněné stanovisko.
- 142) Nevyvodí-li vnitrostátní soudy z porušení čl. 108 odst. 3 SFEU příslušné důsledky, neplní povinnosti, které pro ně vyplývají ze Smluv. Může tomu tak být v případě, kdy

¹⁵⁴ (Úř. věst. C 247, 23.7.2019, s. 1), oddíl 6.

¹⁵⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. října 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich, C-368/04, EU:C:2006:644, bod 38; rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, bod 28.

¹⁵⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 23. ledna 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, bod 66; rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 110.

¹⁵⁷ To, zda vnitrostátní soud vydá své rozhodnutí v rámci řízení o předběžných opatřeních, nebo řízení ve věci samé, je irelevantní, protože v obou případech může být opatření podpory rozhodnutím ovlivněno, byť jen dočasně.

¹⁵⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 26. října 2016, DEI a Komise v. Alouminion tis Ellados, C-590/14 P, EU:C:2016:797, body 107 a 108.

vnitrostátní soudy nezabrání provedení protiprávního opatření nebo nenařídí navrácení podpory¹⁵⁹.

- 143) Skutečnost, že vnitrostátní soudy v rozporu s povinnostmi vyplývajícími z čl. 108 odst. 3 SFEU nechrání práva jednotlivců, může rovněž **vyvolat** odpovědnost na straně členského státu. Soudní dvůr rozhodl, že členské státy odpovídají za škodu způsobenou porušením práva Unie, včetně případů, kdy porušení vyplývá z rozhodnutí vnitrostátního soudu, které nelze napadnout opravnými prostředky^{160 161}.

7. ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

- 144) Toto oznámení nahrazuje Oznámení o prosazování z roku 2009.
- 145) Toto oznámení si klade za cíl poskytnout vnitrostátním soudům pokyny pro uplatňování pravidel státní podpory. Není pro vnitrostátní soudy závazné ani neomezuje jejich nezávislost.
- 146) Komise může toto oznámení revidovat na základě změn platných pravidel Evropské unie nebo budoucího důležitého vývoje judikatury.

¹⁵⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 1991, *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires a další v. Francie*, C-354/90, EU:C:1991:440, bod 12; rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1996, *SFEI a další*, C-39/94, EU:C:1996:285, bod 70.

¹⁶⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. září 2003, *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, bod 50.

¹⁶¹ Má-li Komise za to, že členský stát nesplnil povinnosti stanovené v rozsudku podle čl. 258 odst. 2 SFEU, může v souladu s čl. 260 odst. 2 SFEU předložit věc Soudnímu dvoru poté, co poskytla tomuto členskému státu příležitost se vyjádřit.